

Skapandet av genus under gravritualen

En undersökning av genus utifrån gravgods i mesolitiska gravar från
sydskandinavien.

Elin Arin
Lunds Universitet
Kandidatuppsats
Arkeologi: Kandidatkurs
Kurs: ARKK04
HT2022
Handledare: Åsa Berggren

Abstract

The aim of this study was to gain an understanding of how gender was used and expressed through burial customs in the South Scandinavian mesolithic. This topic was chosen to further explore gender aspects during the mesolithic through different perspectives on the burial to complement previous research. For this purpose 110 graves from Sweden and Denmark were examined and 48 of them were deemed appropriate to use as material for this study. The requirements for these graves were that the sex of the individuals needed to be osteologically determined, the individuals had to be adults and double graves with individuals of more than one sex were excluded. The study revolves around four concepts to try to understand gender during the funerary ritual: Gender, Gender ideology, Funerary rituals and Grave goods. This study uses gender archeology as a theoretical framework to discuss the results and a hermeneutic approach is taken throughout.

Patterns were found between male and female graves, some of which were stronger than others. The results show that certain grave goods were placed in the grave and in specific positions with gender in mind. These patterns are interpreted through the theoretical framework and point to a difference in gender ideology during the mesolithic that may be dependent on, among other things, occupation, genitalia and sexuality.

Keywords: mesolitikum, genus, genus arkeologi, grav, ritual, gravgoods, Skandinavien

Innehållsförteckning

Abstract	1
Innehållsförteckning	2
1. Inledning	3
1.1 Syfte	4
1.1.1 Frågeställningar	4
1.2 Teoretisk utgångspunkt	4
1.2.1 Begreppsdefinition	6
1.2.1.1 Genus	7
1.2.1.2 Könsideologi	8
1.2.1.3 Gravritual	9
1.2.1.3 Gravgoods	10
1.4 Forskningshistorik	11
1.5 Material och metod	13
1.5.1 Material	13
1.5.2 Metod	13
1.5.2.1 Struktur för katalogen	14
1.5.2.2 Tabeller	16
1.5.3 Avgränsningar	17
1.6 Källkritik	18
2. Analys och resultat	21
2.1 Alla typer av gravgoods	21
2.1.1 Mängden gravgoods	22
2.1.2 Positionering av gravgoods i relation till kroppen	24
2.3 Tänder/Tandpärlor	26
2.4 Fiskben	27
2.5 Redskap, verktyg och vapen	29
2.6 Djurben och horn	31
2.6.1 Horn	31
2.6.2 Lösa, icke bearbetade ben	32
2.6.3 Benspetsar och horntaggar	33
2.7 Övriga gravgoods	33
3. Diskussion	35
3.1 Status och könstillhörighet	35
3.2 Uttryck för arbetsfördelning och sysselsättning	36
3.3 Ben, horn och tänder som könsmarkörer	38
3.4 Fisk med i graven	39
3.5 Slutsatser	41
4. Litteratur och källförteckning	42
5. Bilagor	45
5.1 Katalog för mesolitiska gravar i sydsandinavien	45

1. Inledning

Genus är en central del i människans liv och har varit det i alla kulturer, nutida och dåtida som vi känner till. Det är ett begrepp som är för viktigt för att lämna utanför den arkeologiska forskningen (Arnold och Wicker 2001, vii-viii). Trots det är genus, som en utgångspunkt för arkeologisk forskning, en relativt ung forskningsinriktning och det finns mycket material som ännu inte har använts för att analysera genus i förhistoriska samhällen. Mesolitikum i Skandinavien är en period som på många sätt är svårtolkad ur ett genusperspektiv.

Gravmaterialet är begränsat och den forskning som har utförts utifrån ett urval av dessa gravar förtydligar problematiken med att tolka aspekter av gravritualen som är varierad och i många aspekter saknar tydliga mönster. För att hitta värdefulla mönster i materialet som kan öka vår förståelse för uppfattningen om genus under mesolitikum kommer den här studien innefatta ett flertal gravar inom Sydsandinavien. Med hjälp av genusarkeologi som central teori i den här studien är förhoppningen att undersöka mönster i materialet utifrån osteologiska könsbestämningar för att dra slutsatser kring uttryck av genus i gravritualen.

Genusarkeologi är studien av hur genus förhåller sig till förhistoriska samhällen (Sørensen 2000, 7). Eftersom arkeologisk forskning utförs genom materiell kultur är en viktig del av genusarkeologi frågan om hur materialitet kan uttrycka genus och social dynamik i ett förhistoriskt samhälle. Genus är en uppsättning normer och förväntade handlingar, det är inget man kan ta på (Sørensen 2000, 71). Av den anledningen behöver vi undersöka hur genus påverkas av och använder materialitet. En av de vanligaste arkeologiska materialen för att utföra en genusstudie är genom gravar. De kan anses vara särskilt lämpade för att undersöka genus då de i många fall kan kopplas direkt till biologiskt kön (O’Gorman 2001, 23). Men i vilken sfär applicerar vi genus när vi undersöker en grav? Att säga att det handlar om könsidentiteten på individen när hen levde är problematiskt. En vanlig fras inom arkeologi är “the dead don’t bury themselves”. Som arkeologer har vi ingen vetskap om hur mycket individens egen identitet påverkade hur de levande valde att begrava individen. Samtidigt är det svårt att helt utesluta individens identitet och även biologiska kön när vi diskuterar genus utifrån graven.

Mesolitiska gravritualer i Skandinavien är varierade och akten att begrava en individ verkar ha varit ovanlig. Gravarna varierar vad gäller gravtyper, position, utsmyckning och

gravgoods, så pass mycket att diskussioner har väckts kring vad det här beror på. Knutsson (1995) argumenterar till exempel för att det inte fanns några etablerade gravritualen utan att man snarare utförde unika riter utifrån en socioemotionell reaktion vid individens död. Denna brist på funna mönster när det gäller gravritualer gör perioden särskilt intressant att undersöka. Genom att fokusera på själva gravritualen och dess relation till det biologiska könet kan vi utforska eventuella könsideologier. Detta begreppet kommer vara centralt för den här studien och dess definition beskrivs utförligt under Begreppsdefinition. Eftersom vi inte har tillgång till den levande individen är det också svårt att med säkerhet förstå inställningen till genus i det förhistoriska samhället. Däremot kan användning av genus utforskas vid gravriten och huruvida det finns mönster för hur man uttryckte genus genom dessa handlingar och på det sättet försöka närma oss ett möjligt svar.

1 .1 Syfte

Målet med studien är att undersöka om det finns några skillnader mellan hur män och kvinnor behandlas vid begravningsriten under mesolitikum och hur sådana i så fall yttrar sig. Genom studien utforskas om det är möjligt att fastställa ett mönster utifrån dessa gravar och om sådana mönster i så fall är så tydligt associerade med det biologiska könet att man kan dra några slutsatser. Genom att utgå från gravgoods i relation till individens biologiska kön kan vi observera eventuella mönster. Om genus påverkar gravritualen under mesolitikum skulle det kunna undersökas hur det uttrycker sig och vad de kan representera i samhället.

1.1.1 Frågeställningar

- Kan man identifiera skillnader i gravgoods och dess position i relation till kroppen och isåfall, går det att urskilja mönster som associeras med manligt respektive kvinnligt biologiskt kön?
- Hur kan genus under gravritualen tolkas utifrån materialet?

1.2 Teoretisk utgångspunkt

Användning av genusarkeologi som teoretisk utgångspunkt i den här uppsatsen valdes för att på ett effektivt sätt analysera uttrycket av en social kategori (genus) utifrån gravritual. Arnold (2006, 137) beskriver genus inom arkeologi som följer:

Gender, as a virtually universal form of social categorization, is one of the most frequently encountered forms of mortuary differentiation and can be expressed in a wide range of ways, from burial location through orientation of the body to specific sets of grave goods associated with a particular gender.

I den här studien läggs fokus på gravgoods. Materiell kultur, representerat av till exempel gravgoods, kan användas för att förstå uppbyggnaden av sociala relationer i ett samhälle. Det är ett verktyg för att upprätthålla traditioner och uttrycka normer. Materiell kultur kan därför användas för att tillskriva genus till individer och för att konservera och presentera könsideologi under gravritualen (Sørensen 2000, 9). Eftersom den här studien använder sig av gravgoods för att tolka begravningsritualer ur ett genusperspektiv kommer några av de framträdande begreppen som används att vara *genus*, *könsideologi*, *gravritual* och *gravgoods*.

Genusarkeologi har sina rötter i kvinnorörelsen på 70-talet. Kvinnorörelsens utveckling beskrivs ibland i vågor. Den första vågen i västvärlden som löpte mellan sent 1800-tal och tidigt 1900-tal fokuserade på att öppna upp möjligheter för kvinnor och särskilt ge dem rösträtt. Andra vågens feminism började på 60-talet och under den här vågen dominerade frågor om jämställdhet, sexualitet och reproduktiv rättighet (Rampton 2008, 1, 3). Det är under den här vågen som genus arkeologi börjar växa fram. I fokus låg avsaknaden av kvinnor, i det arkeologiska yrket, i representationen och tolkningen av det arkeologiska materialet (Sørensen 2000, 17). I sin bok "Gender Archeology" förklarar Sørensen (2000, 17) kvinnorörelsens kritiska hållning till den samtida arkeologiska vetenskapen på följande sätt:

The concern was to give women access to the production of prehistory and to recognize that women in the past had been actively involved in the historical process. It was felt and argued that the past had consistently been presented with women as the passive bystander. History happened to her, while men made it happen.

På 1980-talet växte idén om kön som en social konstruktion fram. 1984 publicerades den första feministiska artikeln om "male bias" inom arkeologi av Conkey och Spector (1984). Artikeln kritiserar användningen av könsstereotyper för att förklara förhistoriskt material. Genom att använda samtida könsstereotyper antydde arkeologer att det finns en kulturell kontinuitet som är kopplad till den biologiska funktionen hos män och kvinnor oberoende av kulturella eller sociala influenser. Efter denna banbrytande artikel ökade intresset för genus inom arkeologi och började appliceras inom forskningen.

Ett vanligt undersökningsområde som är särskilt använt av nordamerikanska arkeologer är uppdelning av arbete mellan könen och könsroller i det förhistoriska samhället (Gilchrist 1999, 6). Man tenderar att söka efter universella skillnader mellan könen och hur dessa kan observeras i det förhistoriska samhället. Den här traditionen inom genusarkeologi går väl i linje med andra vågens feminism och dess intresse av jämställdhet (Gilchrist 1999, 6). I Europa lutar den genusarkeologiska forskningen istället mot tredje vågens feminism. Den här vågen tog sin början på 90-talet och byggde på ett postkolonialt och postmodernistiskt tänkande. Sociala konstruktioner hamnade i fokus och frågor om genus, kropp och heteronormativitet blev centrala (Rampton 2008, 4). Genusarkeologin i Europa har ett större fokus på symbolik och kulturell uppvisning av genus än den amerikanska. Intresset ligger snarare hos individen, dess könsidentitet och sexualitet (Gilchrist 1999, 7). Man undersöker hur genus kan identifieras inom olika typer av materialitet (Gilchrist 1999, 7). I den här studien kommer fokus att ligga på genus som kulturellt uttryck och hur detta kan identifieras genom gravgods. Därför passar den europeiska traditionen av genusarkeologi bättre.

Ett postprocessuellt perspektiv kommer att användas i den här studien. Det här perspektivet går också väl i linje med den tradition av genusarkeologi som studien lutar sig mot. En central idé inom postprocessuell arkeologi är att materiell kultur används aktivt i sociala strategier. Den kan användas för att uttrycka grupptillhörighet, kön och status men också för att dölja dessa förhållanden (Olsen 1997, 56). Materiell kultur har alltså ett symboliskt värde och i den här studien kan det användas för att undersöka om och hur genus har uttryckts under gravritualer. Inom postprocessuell arkeologi, och särskilt kontextuell arkeologi, läggs vikt på kontexten som materialet tillhör. För att förstå ett material krävs det en förståelse för den kultur som det existerar inom (Olsen 1997, 58). Av den anledningen utgår den här studien specifikt från en begravningskontext och försöker inte dra några slutsatser om individen eller samhällets inställning till genus utanför denna.

1.2.1 Begreppsdefinition

För att förstå undersökningen och de diskussioner som berör materialet krävs det att det finns en förståelse för vilka definitioner som appliceras på de centrala begrepp som används. I den här delen av uppsatsen förklaras fyra begrepp som kommer att vara grunden för analysen. Dessa begrepp är *genus*, *könsideologi*, *gravritual* och *gravgods*. Begreppen används för att, på ett effektivt sätt, kunna applicera genus arkeologi på resultatet i analysen.

1.2.1.1 Genus

Det kanske mest centrala begreppet i den här studien är *genus*. I sin bok "Gender and Archeology" definierar Gilchrist (1999, xv) genus på följande sätt: "the cultural interpretation of sexual difference that results in the categorisation of individuals, artefacts, space and bodies.". Genus kan förstås som en social konstruktion. Det är en grundläggande aspekt för hur samhället är organiserat och hur individer förstår sig själva (Sørensen 2000, 53).

Genusforskning populariserades på 1970-talet inom västvärlden och har fått allt större betydelse inom den samhällsvetenskapliga forskningen. Under andra vågens feminism kritiserade många kvinnliga sociologer avsaknaden av ett genusperspektiv inom samhällsvetenskapen och även de androcentriska fördomar som kantade forskningen (Pilcher och Whelehan 2017, xiii). Intresset för genus kan också spåras till postmodernitet och sökande efter identitet som växte fram i ett massamhälle där många kämpade med en avsaknad av individualitet (Cote 2006, 4). Trenden för genusforskning påverkade också arkeologin och ett nytt teoretiskt ramverk växte fram, genusarkeologi.

Begreppet är inte bundet till endast det manliga och det kvinnliga utan kan istället ses som ett sätt för människor att förstå skillnader mellan sig genom överenskommelser för hur genus struktureras. Genus kan också beskrivas som en uppsättning värderingar som är knutna till handling och materialitet. Handlingar och användning av materialitet tillskrivs könstillhörighet och dessa förstärks genom repetition. Genus skapas genom regler, särskilt de som berör uteslutning, normativitet och värdegrunder (Sørensen 2000, 52). Dessa regler och värderingar är dynamiska och behöver ständigt etableras på nytt (Sørensen 2000, 5). De kan även skilja sig mellan kulturer och grupper. Hos individen är genus föränderligt då det påverkas av samhälleliga värderingar, sociala relationer och livsföreställningar. Genus inom arkeologi är inte något som kan observeras, endast effekten av de handlingar och objekt som är knutna till genus kan undersökas. Genus existerar bara genom de handlingar som har

etablerats som genusrelaterade i det samhälle det tillhör. Det finns, inom arkeologi, därför en aktiv diskussion kring hur vi idag ska undersöka materialitet för att identifiera genus (Sørensen 2000, 71). "Shamanic Shadows" av Jimmy Strassburg (2000) är ett verk som kommer att användas i studien och berör användningen av materialitet i gravar för att ge uttryck för genus och social ställning både i livet och i döden.

I den här studien görs en distinkt skillnad mellan genus och biologiskt kön utan att bortse ifrån hur de kan överlappa varandra. Biologiskt kön inom arkeologi definieras utifrån kroppens fysiska drag och man tenderar att se skillnader mellan den manliga och den kvinnliga kroppen på förhistoriska människor utifrån den moderna människan (Sørensen 2000, 46). Sørensen (2000, 43) beskriver skillnaden mellan biologiskt kön och genus på följande sätt: "The distinction, as first articulated, presented sex as a biological given and gender as a social and cultural construction. The former was therefore non-cultural, static, scientifically measurable and unproblematic, while the latter was a specific contextual construction.". Eftersom min studie använder osteologiskt material i relation till gravgods kommer Sørensens beskrivning av biologiskt kön vara den distinktionen jag utgår ifrån. Eftersom den här studien använder material som kräver en osteologisk könsbedömning innebär det att de nyanser som omfattar biologiskt kön går förlorade. Det finns inte en möjlighet att se biologiska kön utanför det manliga och det kvinnliga. Intersex individer kommer till exempel inte att kunna observeras. Av den anledningen måste den här studien utgå från ett två-könsperspektiv när vi talar om det biologiska könet (Weglian 2001, 150). För att följa med i de diskussioner som förs är det också nödvändigt att förtydliga hur begreppet kommer att användas i texten. Kön och genus används ofta utbytbart i det svenska språket. För att förtydliga när biologiskt kön diskuteras och när det istället handlar om socialt kön, alltså genus, kommer "biologiskt kön" stå utskrivet eller vara tydligt utifrån kontext medan socialt kön kommer att skrivas som endast "kön" eller "genus".

1.2.1.2 Könsideologi

Den här uppsatsen utgår ifrån gravgods för att observera mönster i gravritualer ur ett genusperspektiv. Fokus ligger alltså inte på individen i graven utan snarare på genus uttryckt genom rituella handlingar under en gravsättning. Därför bör det förtydligas att det är könsideologi snarare än könsidentitet som är intressant i den här studien. Med könsideologi menas de normativa föreställningar och könsroller som fördelas i ett samhälle (Philips 2002, 6016). Genom att studera tvärkulturella likheter och skillnader mellan hur människor i olika

kulturer ser på kön och könstillhörighet kan vi närma oss hur detta kan uttryckas i materialitet. Könsideologi har sin grund i andra-vågens feminism, när genus började ses som ett objekt för analys och inte bara som individuell identitet (Duerst-Lathi 2008, 164). Det bygger på den allmänna upplevelsen av genus inom en kultur och hur det uttrycks. Dessa upplevelser etableras genom repetitionen av handlingar och ritualer som förstärker idéer om "könade" aktiviteter och objekt (Duerst-Lathi 2008, 161). Det är ifrån dessa idéer som en kulturell könsideologi tar sig uttryck. Det bygger alltså på en uppsättning etablerade upplevelser för hur könsroller uttrycks inom ett samhälle.

I den här studien kommer begreppet könsideologi att användas inom ramen för gravritualen. Eftersom gravritualen hanterar döda kroppar, utgår jag här ifrån att det inte finns en garanti för att de könsideologier som infinner sig under gravritualen behöver reflektera de könsideologier som är aktiva i samhället individerna tillhör. Hanteringen av ett kadaver skulle kunna ge uttryck för en könsideologi som är unik för gravsättningen. Att vissa typer av gravgoods ofta upplevs indikera en aktivitet som kan kopplas till ett visst kön bör alltså inte betyda att det nödvändigtvis finns en könsuppdelning i samhället utan istället att det finns en ideologi som förklarar denna uppdelning (Brumfiel 2006, 39).

1.2.1.3 Gravritual

Begreppet gravritual används i den här studien för att beskriva de handlingar som utförs i förbindelse med gravsättningen av en död kropp. Enligt Nilsson Stutz (2003, 19) är ritualer ett verktyg för människor att skapa mening och struktur i livet. Det är handlingar som både formar individen och samhället den tillhör. Ritualer handlar förstås inte enbart om begravningen av de döda, både samhället och våra privatliv är på många sätt uppbyggda av sociala ritualer; bröllop, festivaler, födelsedagar, presentutbyte och religiösa företeelser (Stephenson 2015, 1). Oavsett i vilken kontext en rituell handling utförs är den ett sätt för människor att ständigt etablera mening bakom ett visst agerande. På det sättet skapas tradition som stödjer fortsatt utförande av handlingen.

Inom arkeologi beskrivs ritual ofta som en handling som lämnar efter sig någon form av materialitet (Fogelin 2007, 56). Eftersom det är levande individer som utför gravritualer, bör man utgå ifrån att materialet som arkeologer analyserar för att förstå riter främst kan berätta något om individerna som utförde dem. Genom att analysera gravritualer är förhoppningen att förstå förhistoriska handlingar och de idéer som iscensätter dem (Parker Pearson 2000, 3). Den här studien utforskar möjligheten att materialiteten som rituella

handlingar under en begravning lämnar efter sig är en följd av etablerade ideologier, specifikt de som berör könsideologi. Eftersom gravar innehåller mer information än de flesta andra arkeologiska konstruktioner, som dessutom har varit objekt för ritualer, är det en värdefull tillgång för att undersöka det förhistoriska samhällets normer och värderingar. Gravritualen utgår ifrån hanteringen av en död kropp, ett unikt objekt som en gång har varit en individ. Eftersom kroppen inte längre tillhör en person kan vi inte vara säkra på att den att behandlingen av den påverkades av samma ideologier som ifall den var levande. I analysen används publikationer som berör genusarkeologi och gravritual för att underbygga de observationer och teorier som läggs fram. Nilsson Stutz (2003) "Embodied Rituals & Ritualized bodies" kommer att användas som källmaterial för att analysera gravarna utifrån dess materialitet och gravritual. Nilsson Stutz fokuserar på rituella handlingar i samband med gravsättning och hantering av den döda kroppen under mesolitikum. Hennes teorier kommer att vara användbara för att beskriva gravritualen och analysera vilken roll individen spelar i denna handling.

1.2.1.4 Gravgoods

Föremål som deponeras i samband med gravsättningen är en källa för värdefull information om vår förhistoria. De föremål som har lämnats avsiktligt till den döda brukar ofta räknas som gravgoods, Vad det är för föremål och hur de har placerats i relation till kroppen kan ge oss en bättre förståelse av gravritualen och människors inställning till vad som skulle lämnas till den döda. Gravgodset kan ha en koppling till individens kön, ålder, social status, ekonomiska status eller sysselsättning i livet. Den här studien fokuserar på kön, men det är viktigt att vara medveten om att även andra aspekter kan ligga bakom användningen av gravgoods.

Jennbert (1992) menar att olika infallsvinklar kan appliceras när man studerar användningen av gravgoods. En av dem, och den som är av störst intresse för den här studien, är hur gravgoods kan vara en reflektion av ideologier och strukturer i ett samhälle. Snarare än att gravgoods är en reflektion av individens identitet så är det ett tecken på samhällsnormer. Specifikt handlar den här studien om hur gravgoods används symboliskt inom gravritualen för att uttrycka könsideologier.

De vanligaste typerna av gravgoods är kläder, verktyg, kärl och lämningar av mat och dryck. Begreppet innefattar både föremål som lämnats som gåvor av de levande och föremål som ansågs vara den dödas ägodelar (Parker Pearson 1999, 7). Däremot är det inte självklart

att ett föremål behöver ha haft funktionen av gravgods. Till exempel kan tyger som har svept in kroppen använts för att förenkla transport snarare än att vara en gåva eller ägodel. Det är också möjligt att offringar har utförts i samband med gravritualen och i de fallen bör offergåvor räknas som gravgods. Av de gravar som analyseras i den här studien innehåller ett fåtal hundar. De är inte självklart om dessa bör räknas som gravgods eller om de har en liknande status som den begravda individen och därför inte bör räknas som gravgods.

Det kan vara svårt att veta vad föremål i en grav kan berätta för oss. Hur vet vi till exempel om hundar begravdes med samma respekt som människor eller om de offerades som gravgåvor under gravritualen? Hur kan vi vara säkra om kläderna på den döda var ceremoniella, endast brukade under begravningstillfället, eller om de var kläder som individen använde i livet? Det finns inget sätt för oss att veta förhistoriska människors inställning till föremålen de valde att lämna i en grav. Däremot kan vi undersöka mönster – knutna till exempelvis kön eller ålder – som kan uttydas från deponeringen av gravgods. Gravgods definieras i den här studien som föremål som till synes medvetet placerats i graven. De kommer alltså inte innefatta föremål som till exempel pilspetsar som kan ha varit dödsorsaken, maginnehåll eller innehåll i fyllningen som inte tydligt kan kopplas till graven.

1.3 Forskningshistorik

Tolkningen av genus i mesolitiska gravar i Skandinavien har undersökts i ett flertal studier. Dessa undersökningar har utförts med olika material, metoder och perspektiv på gravritualen. Den forskningshistorik som presenteras här kommer i olika grad användas under analysen och diskussionen för att stödja de argument som läggs fram. I det här kapitlet presenteras några framträdande exempel på den forskning som redan har gjorts inom genusarkeologi utifrån mesolitiska gravar i Skandinavien.

Jimmy Strassburgs (2000) doktorsavhandling “Shamanic Shadows: One Hundred Generations of Undead Subversion in Southern Scandinavia 7000-4000 BC” är ett verk som utforskar de sociala och rituella aspekterna av förhistoriskt liv. Strassburg utgår främst ifrån queerteori för att undersöka normativa kontra det icke-normativa (queer) föreställningsvärldar. Boken täcker material från Maglemosekultur ända till trattbägarkulturen. Strassburg lägger dock ett visst fokus på vad han kallar för “The aceramic”, en period som innefattar tidig kongemosekultur fram till sen erteböllekultur. Han

använder sig av material från bland annat Skateholm och Vedbæk för att lyfta fram teorier om relationen mellan sexualitet, genus och shamanism. Enligt Strassburg ska shamaner ha haft könsöverskridande kvaliteter och uttryckte sig både manligt och kvinnligt. Han pekar på antal gravar från Skateholm och Vedbæk som han menar inte är normativa för perioden (Strassburg 2000, 110). En aspekt av Strassburgs avhandling, som är särskilt intressant för den här undersökningen, är hans argument för hur användningen av specifika föremål i särskilda positioner i graven kan ha varit ett uttryck för unikt kvinnliga eller manliga karaktärsdrag kopplade till könet på individen. Verket var kontroversiellt när det publicerades och fortsätter att vara ett område för diskussion. Forskare som till exempel Voss (2008), Conneller (2011) och Damm (2002) skriver om aspekter i Strassburgs avhandling, både kritiskt men också för att bygga vidare på sin egen forskning. Han använder sig av en mängd teorier för att forma nya alternativ och förklaringar, vissa av dem kan anses något långsökta. Trots det går det inte att bortse hur boken utmanar och uppmanar till nytänkande inom arkeologi och särskilt hur vi bemöter social variation i det förhistoriska materialet. Strassburg använder sig av teoretiska ramverk som går väl i linje med genus arkeologi, han använder också ett material som delvis överlappar materialet som används i den här studien. Av de anledningarna anses hans avhandling relevant för den här studien.

Nilsson Stutz (2003) avhandling "Embodied Rituals & Ritualized Bodies" beskriver en undersökning av gravfälten Skateholm I, Skateholm II och Vedbæk-Bøgebakken utifrån *Anthropologie de terrain*, en handlingsteoretisk metod som utgår ifrån tafonomiska aspekter av graven. Nilsson Stutz utgår ifrån hur kroppen har begravts, konstruktion av graven och eventuella strukturer i relation till graven, hur gravar med flera individer har behandlats och slutligen om kroppen har manipulerats efter deponering (Nilsson Stutz 2003, 204). Här ligger fokus på kroppen och hur denna har behandlats vid deponering. Intresset ligger alltså inte på individen som har begravts utan snarare hur de levande har valt att utföra gravritualen. Trots att Nilsson Stutz avhandling inte berör gravgods så berör hennes undersökning handlingsteori, specifikt vid gravritualen och hennes slutsatser kan därför vara användbara att applicera på vissa aspekter av den här studien.

I "The Contribution of Gender to Personal Identity in Southern Scandinavia Mesolithic" undersöker Schmidt (2005) personlig identitet med utgångspunkt i biologiskt kön och genus. Han använder ett brett material som har valts utifrån mesolitiska gravar i Sydsandinavien och dessutom behöver vara osteologiskt könsbestämda (Schmidt 2005, 90-91). I artikeln presenteras sammanställningar av materialet med utgångspunkt i närvaron eller frånvaron av olika typer av gravgods för att undersöka eventuella mönster mellan

biologiskt manliga och kvinnliga individer. Schmidt kommer fram till att resultatet inte pekar på några markanta skillnader mellan manliga och kvinnliga gravar. Han menar att detta kan bero på att biologiskt kön och genus system inte var lika närvarande eller intensivt implementerade under mesolitikum (Schmidt 2005, 100). Schmidts artikel undersöker däremot inte positionering av gravgods och har inte heller samma kategorier av gravgods som används i den här studien. Han utgår även från ett identitetsperspektiv snarare än könsideologi. Schmidt undersöker gravgods utifrån ett nästan identiskt material till det som används i den här studien, han använder dessutom ett genusperspektiv. Innehållet i hans artikel anses därför användbart att ha i åtanke för den här studien.

1.4 Material och metod

1.4.1 Material

Materialet som används i denna studie är insamlat genom rapporter och publikationer som är relevanta för frågeställningarna. Källorna berör mesolitiska gravar i Sydskanandinavien, specifikt i Danmark och södra Sverige. Området har valts för att få med en betydande mängd gravar i studien och samtidigt undvika att de geografiska skillnaderna blir för stora. Gravarna är från varierande perioder under mesolitikum, vilket kan leda till att vissa skillnader eller mönster kan grunda sig i skillnader över tid snarare än genus. Att perioden mesolitikum valdes beror främst på att studier av gravar under den här perioden är något begränsade. Gravritualer under mesolitikum är väldigt varierande och av den anledningen kan mönster vara särskilt svåra att utröna. En annan anledning till att det här materialet valdes är för att det inte finns några sammanställningar av gravar från mesolitikum i Skandinavien, ett syfte med den här studien är därför att skapa en sammanställning. Med det sagt är katalogen som gjorts i samband med den här studien inte fullständig för mesolitiska gravar i sydskanandinavien. Materialet som används är endast gravar där osteologiska könsbedömningar har utförts. Detta är viktigt eftersom studien utgår ifrån det biologiska könet av individerna i graven för att analysera genusmarkörer i gravritualen. Gravdar där bedömningen är osäker eller där en bedömning inte har kunnat utföras har därför uteblivit ur den här studien.

Gravarna från Skåne innefattar en grav från Tågerup, en grav från Barum, 18 gravar från gravfältet Skateholm I och 15 gravar från gravfältet Skateholm II. En grav från Stenkyrka socken på Gotland kommer också att användas. Några gravar från Bohuslän är med i studien och innefattar en grav från Uleberg och en grav från Österröd. Gravarna från Själland som används är en dubbelgrav i Dragsholm, en grav från Korsör Nor och 9 gravar från Vedbæk-Bøgebakken.

1.4.2 Metod

Den här studien utgår ifrån en kvalitativ undersökning som har utförts på ett antal gravar i Sydsandinavien. Kvalitativ forskning är ett begrepp för de vetenskapliga metoder som använder icke numerisk data för att tolka hur något är och vilka egenskaper det har. Kvalitativa metoder är passande att använda sig av när man undersöker uppfattningar eller upplevelser som är svåra att kvantifiera (Backman et al 2012, 298). Eftersom den här uppsatsen berör uppfattningar om genus och hur de uttrycks genom gravritualen verkar den kvalitativa metoden bäst lämpad. Genusvetenskap är på många sätt grundad i ideologier och människans upplevelser av omvärlden. Det finns kvantitativa inslag i undersökningen även om det inte är utgångspunkten för analysen. För att kunna utföra en tolkning av eventuella mönster i materialet krävs det statistik på till exempel förekommandet av specifika föremål i relation till det biologiska könet på individen i graven, men det är tolkningen av det insamlade materialet som kommer att ligga i fokus och tolkning är typiskt för en kvalitativ undersökning (Backman et al 2012, 298).

Under analysen använder jag ett hermeneutiskt förhållningssätt till materialet. Thornberg och Fejes (2012, 62) beskriver hermeneutik som ett sätt att tolka innehåll i texter, men också att förstå och förmedla det. De presenterar tre huvudfåror av hermeneutik, varav *allmän tolkningslära* är den inriktningen som kommer att användas i den här studien. Det är alltså en kvalitativ undersökningsmetod som bygger på att tolka materialet utifrån delar av texter i relation till helheten (Thornberg och Fejes 2012, 65). I den här uppsatsen innebär det att jag knyter materialet (gravarna och gravritualen) till teorin (genusarkeologi) genom att röra mig mellan teori och empiri under tolkningsprocessen.

I den här undersökningen utgår jag ifrån mitt material, som består av gravar i Sydsandinavien som innehåller osteologiskt könsbestämda individer. Gravarna presenteras i en katalog med alla nödvändig information. Utifrån katalogen analyseras gravgodset och dess

position i förhållande till kroppen för att undersöka eventuella mönster i gravritualen beroende på könstillhörighet. Katalogen hittas under bilagor. I analysen appliceras en hermeneutisk metod för att tolka materialet utifrån teorin. De centrala begreppen *genus*, *könsideologi*, *gravritual* och *gravgods* kommer att vara centrala vid undersökningen av användningen av gravgods för att uttrycka genus. Slutligen dras slutsatser kring vad eventuella mönster, eller avsaknad av mönster, kan förklara om könsideologi inom gravriter under mesolitikum.

1.4.2.1 Struktur för katalogen

Katalogen som används i den här studien bygger på rapporter om gravarna. Totalt 110 gravar finns med i katalogen men alla används inte i den här studien. Det beror på att en del gravar inte har ansetts lämpliga eller relevanta utifrån de avgränsningar som har gjorts. Trots att de inte används i analysen så finns de med i katalogen som en samling av gravar för att förenkla för framtida forskning.

Katalogen är strukturerad i nummerordning där varje grav har fått ett eget katalognummer. Varje grav har också fått en värdering mellan 1-3 som används som för att visa hur underbyggd informationen om varje grav är och hur relevant den är för den här studien. Värderingen ser ut som följer:

- Gravar med värderingsnummer 1 anses vara väl underbyggda och kommer att användas i studien. De är osteologiskt könsbestämda och innehåller information om gravgods, dess positionering och annan relevant data.
- Gravar med värderingsnummer 2 anses inte vara lika väl underbyggda men kommer att användas i studien då de är relevant för ämnet. De är osteologiskt könsbestämda men analysen är mer osäker. De innehåller information om gravgods, dess positionering och annan relevant data.
- Gravar med värderingsnummer 3 anses inte vara väl underbyggda eller innehålla relevant information och kommer inte att användas i studien. De saknar osteologisk könsbestämning, är barngravar eller dubbel gravar med individer av mer än ett kön. De kan också sakna information om gravgods, dess positionering och annan relevant information.

Katalogen har skapats genom att samla in information från varierande källor för en så komplett sammanställning som har varit möjligt. Med det sagt är det en del gravar som saknas i katalogen och det är därför inte en fullständig sammanställning av alla gravar i sydskanandinavien. Syftet med katalogen är att samla information om mesolitiska gravar i sydskanandinavien på ett ställe för att förenkla framtida forskning av dessa gravarna.

För varje grav används en mall som ser ut på följande sätt:

Katalognummer:

Värdering:

Geografisk plats:

Grav ID:

Tidsperiod:

Antal individer:

Bevaringsgrad av skelettet:

Osteologisk könsbestämning:

Beräknad ålder:

Kroppspostionering:

Gravgods/beklädnad:

Positionering av gravgods/beklädnad:

Föremål utöver gravgods/beklädnad:

Rödockra i graven:

Gravtyp/gravkonstruktion:

Fynd i fyllningen:

Övrig information:

Källor använda:

Mallen är utformad för att få med relevant information för studien men även för att fånga upp potentiellt relevant information för framtida forskning. Av den anledningen så används inte all information som finns i varje grav i den här studien. Till exempel användningen av rödockra, närvaro av fynd i fyllningen och gravkonstruktion kommer inte diskuteras här men finns med i katalogen. Under rubriken tidsperiod nämns även metoden använd för att fastställa tidsperioden och materialet som har använts för detta. Under den osteologiska

könsbestämningen nämns även, i den mån det finns, information om vilka ben som har använts i bedömningen och säkerheten bakom bedömningen utifrån källan använd.

Information för att rubriker finns inte alltid att tillgå, i de fallen det är okänt eller inte relevant så kommer det bara stå ett streck (-) vid den rubriken.

1.4.2.2 Tabeller

I analysen används tabeller för att visa på mönster i mansgravar och kvinnogravar utifrån gravgods. Tabellerna har skapats för att visualisera resultaten och förenkla för läsaren. De används också som kvantitativ data för att förtydliga de mönster som uppkommer mellan mansgravar och kvinnogravar utifrån placeringen av gravgods.

Två typer av tabeller används. Den ena används för att visa på frånvaro och närvaro av gravgods i gravarna, både av gravgods generellt men även utifrån specifika kategorier. Dessa tabeller utgår ifrån gravarna, det innebär att dubbelgravar som används i studien räknas som en grav trots att graven innehåller två individer. Den andra typen av tabell som används visar på positionering av gravgods i relation till kroppen. Här ligger fokus istället på gravgodsen i varje grav. Vi gör fortfarande en skillnad mellan mansgravar och kvinnogravar men eftersom många gravar innehåller mer än ett gravgods kommer de att förekomma mer än en gång i dessa tabellerna.

1.4.3 Avgränsningar

I syfte att svara på frågeställningarna har vissa avgränsningar gjorts i materialet. Endast gravar från mesolitikum används i den här studien, däremot har det inte gjorts någon vidare avgränsning än det här. Materialet innehåller gravar från olika perioder mesolitikum och skillnader i tid för deponering kan därför variera.

Materialet innefattar endast gravar från Sydsandinavien. I den här studien innefattar detta gravar från södra Sverige och Danmark. Anledningen till denna avgränsning är då en för stor geografisk spridning skulle göra det svårare att peka på eventuella kulturella likheter eller kontaktnätverk som leder till mönster i hur genus uttrycks inom olika företeelser. Eftersom gravar från mesolitikum i Skandinavien som uppfyller kraven (osteologiskt könsbestämda och med existerande källor för information om gravgods) för den här studien är begränsad var det också viktigt att inte göra en för liten geografisk avgränsning. För att

kunna utröna eventuella mönster i ett material krävs det att det är tillräckligt stort för att ha statistisk signifikans.

För kunna utföra en analys som kan ge ett resultat som är relevant för de frågeställningar som finns så har vissa avgränsningar gjorts i materialet. De är följande:

1. Endast gravar som har blivit osteologiskt könsbestämda kan användas. Eftersom endast två biologiska kön kan observeras osteologiskt innebär det att studien måste avgränsas till detta i analysen. En osteologisk könsbedömning har ansetts nödvändig för att kunna koppla materiell kultur till kön och utifrån det undersöka uppfattningar om genus närvarande under gravritualen. I katalogen görs en värdering av varje grav utifrån relevans för studien och om den anses kunna användas. Denna värdering utgår främst ifrån hur säker den osteologiska bedömningen är och från vilka aspekter den har utförts.
2. I analysen kommer de biologiska könen Kvinna och Man att användas då de är de könen som kan observeras vid den osteologiska könsbedömningen. Däremot är det viktigt att vara medveten om skillnaden mellan biologisk kön och genus. Genus kommer att användas som ett begrepp för de sociala konstruktioner som kan observeras i ett samhälle. Genus kommer alltså appliceras mer nyanserat i den här studien än det biologiska könet, trots att de båda är konstruktioner.
3. En annan avgränsning som görs är att gravar med endast barn inte kommer att användas i den här studien då de inte kan könsbestämmas.
4. Endast dubbelgravar som innehåller individer av samma biologiska kön kommer att användas i studien. Dubbelgravar eller massgravar är knepiga att analysera utifrån materialitet då det inte med säkerhet går att säga vilka föremål "tillhör" vilken individ. Eftersom vi i den här studien inte fokuserar på individens identitet utan på föreställningar om genus så kan dubbelgravar med individer av samma biologiska kön användas på samma sätt som enkelgravar. Däremot kommer gravar med flera individer i samma grav av olika kön eller obestämda kön att uteslutas från studien.

Hela gravritualen kommer inte att kunna analyseras i denna studie. Istället kommer den här uppsatsen att beröra gravgods och dess position och relation till kroppen för att undersöka genus under gravritualen.

1.5 Källkritik

I en studie som utförs för att försöka påvisa närvaron av genus i förhistorien och hur den uttrycker sig är det viktigt att vara medveten om problematiken som härrör från tillämpningen av genusarkeologi. Eftersom genus på många sätt uttrycks genom sociala och rituella handlingar är det inte något som går att "gräva upp". Istället måste vi använda den kvarlämnade materiella kulturen för att utforma teorier kring genus i förhistorien. Det är alltså en tolkning av materialet och undgår därför inte subjektiviteten som kommer från min förkunskap. Genus i en social och kulturell kontext är en konstruktion som måste skapas och det är viktigt att vara medveten om att det är de som undersöker materialet som skapar dessa. Inom arkeologi är det till exempel vanligt att "köna" vissa kontexter eller objekt utifrån antaganden kring normativ associering mellan kön och dessa markörer (Sørensen 2000, 51). Det är inte ovanligt att dessa kontextbaserade könsmarkörer väger tyngre än en osteologisk bedömning. Gravarna i materialet som används i studien är också undersökta under olika perioder, med olika metoder och utifrån olika kulturella antaganden. Arkeologer har bemött materialet olika under utgrävningarna och rapporteringen utifrån dessa aspekter vilket oundvikligen påverkar resultatet. I undersökningen av genus i förhistorien går det inte att undvika subjektiva antaganden baserade på vår samtid, däremot kan vi vara medvetna om den.

Gravar med osteologiskt könsbestämda individer används som material i den här studien. Dessa könsbestämningar har utförts av osteologer antingen i samband med utgrävningen eller i efterhand. Vissa av gravarna har undersökts osteologiskt mer än en gång. Osteologiska könsbestämningar kan aldrig vara helt säkra, däremot kan vi anta säkerheten av dem utifrån vilka ben och i vilken utsträckning bedömningen utförts. Bäckbenet tenderar att vara den delen av skelettet som bär med sig tydligast könsdimorfism (Bruzek och Murail 2006, 227). En vuxen kvinnas bäckenben behöver ett visst utrymme för förlossningskanalen men samtidigt kunna röra sig effektivt, de tenderar därför att ha ett vidare bäckenben än män. Den här dimorfismen i bäckenbenet har funnits hos människor i över 100 000 år och det är inte heller föränderligt mellan kulturer eller populationer vilket gör det till den säkraste indikatorn för kön på ett skelett (Bruzek och Murail 2006, 228). Skallen är den en annan del av skelettet som visar könsdimorfism. Till skillnad från bäckenbenet kan skallens könsmarkörer förändras utifrån population (Bruzek och Murail 2006, 233). I arkeologi är

detta särskilt problematiskt då vi undersöker förhistoriska människor. Vi har inte nödvändigtvis information om de normativa könsmarkörerna för populationen vi undersöker och ofta utgår osteologen snarare från referenser från moderna, västerländska individer (Nilsson Stutz 2003, 173). När gravar från Vedbæk-Bøgebakken först genomgick en könsbedömning blev många av dem felaktiga då det visade sig att kvinnor under mesolitikum tenderar att ha ovanligt "maskulina" drag i skelettet. Detta upptäcktes inte förrän fler bedömningar gjordes på mesolitiska gravar och man såg mönstret (Strassburg 2000, 153). Även ålder kan leda till felaktiga könsbedömningar. Manliga kranium tenderar att vara mer robusta än kvinnliga, men robusthet av skelettet kommer också med åldern. Därför har det hänt att äldre kvinnor först bedömts som män (Strassburg 2000, 153). Optimalt är därför att den osteologiska bedömningen utförs utifrån flera delar av skelettet. I den här studien värderas gravarna och om bedömningen anses säker nog för att användas. Det är dock viktigt att ha i åtanke att den osteologiska bedömningen på förhistoriska skelett aldrig kan vara fullständigt säker.

Även källkritik kring dateringen av gravarna som används i den här studien behöver presenteras. Många av gravarna har daterats utifrån ^{14}C -metoden medan andra endast har daterats typografiskt. De typologiskt daterade gravarna är mindre säkra och kan bara utföras på föremål som associeras till individen i graven. Typologi för också med sig subjektivitet som påverkar resultatet. Med det sagt är inte de gravar som daterats med ^{14}C -metoden heller helt säkra. Flera av proverna som använts vid dateringen har antingen tagits i området över eller under skelettet, eller så har graven inte daterats alls, endast prover i kulturlager som anses samtida har tagits. Detta för med sig tvivel kring precisionen av dateringen. De gravar där benen är daterade bedömer jag som mest säkra, men även dessa för med sig problem. Kontaminerade prover av ben kan innebära felaktiga resultat och även om provet är noggrant testat så kan inte ^{14}C -metoden sägas vara helt säkert (Hedges och Law 1989, 252). I den här studien kommer gravarna som har ^{14}C -daterats att användas, detta gäller även gravar där inte benen i sig daterats utan endast närliggande område. Det innebär att det finns utrymme för osäkerhet, men eftersom de flesta mesolitiska gravarna i mesolitikum inte har daterats mer utförligt så är detta oundvikligt.

För att tolka genusuttryck under gravritualen krävs det att man analyserar eventuella mönster som uppkommer i materialet. En problematik med det här är att dessa mönster förstås kan påverkas av andra variabler som inte nödvändigtvis kan kopplas till genus. Ålder kan till exempel påverka hur olika gravgods läggs ned/placeras i graven. Andra möjliga aspekter som kan påverka gravgodset som lagts ner i graven är, bland andra, social ställning,

ekonomisk status och sysselsättning i livet. Däremot ska det inte heller uteslutas att dessa aspekter kan fungera i relation till genus. Vissa sysselsättningar kan ha associerats till vissa kön, eller sociala ställningar kan ha varit reserverade till en specifik könstillhörighet. Mesolitikum är också en lång period och det går inte att bortse från möjligheten att kulturella företeelser under gravritualen förändras över tid vilket kan reflekteras i gravgodset. Den geografiska spridningen av gravar kan också innebära skillnader i hur genus uttrycks genom materialitet. Dessa skillnader kan komma sig av kulturella skillnader i hanteringen av de döda som har formats både utifrån geografisk position eller avsaknaden av kontakt med andra områden som hanteras i den här studien. Det kan till exempel finnas en skillnad i hur man begravde döda vid kusten eller längre in mot landet, det kan också komma sig av olika levnadssätt eller religiösa övertygelser.

2. Analys och resultat

2.1 Alla typer av gravgods

110 gravar i södra Skandinavien bearbetades för att potentiellt användas i den här studien. Av dessa ansågs 48 gravar relevanta och uppfyllde kraven utifrån osteologisk könsbedömning och information om gravgods. Kraven för den osteologiska bedömningen är baserad på vilka ben som har kunnat undersökas, hur många av dem som har använts i bedömningen och säkerheten bakom resultatet.

26 av gravarna innehåller individer som har blivit osteologiskt könsbestämda som kvinnor och 22 av dem innehåller individer som har blivit osteologiskt könsbestämda som män. Det finns även en kvinnograv som är en dubbelgrav med två kvinnor (Katalognr 11) såväl som en mansgrav som är en dubbelgrav med två män (Katalognr 100). Dessa dubbelgravar kommer inte att behandlas annorlunda än enkelgravar. Av de 48 gravarna som har undersökts innehåller totalt 36 av dem gravgods och tolv saknar gravgods. 26 kvinnogravar undersöktes och 18 (ca 69% av kvinnogravarna) visade sig innehålla gravgods medan åtta (ca 31% av kvinnogravarna) saknade gravgods. 22 mansgravar undersöktes och 18 (ca 82% av mansgravarna) visade sig innehålla gravgods medan fyra (ca 18% av mansgravarna) saknade gravgods. Det är alltså lika många mansgravar som kvinnogravar som innehåller gravgods trots att det är något fler

Tabell 1. Frånvaro/Närvaro av gravgods per grav.

	Närvaro	Frånvaro	Alla
Kvinnogravar	18	8	26
Mansgravar	18	4	22
Alla	36	12	48

kvinnogravar som har använts i studien. Här syns en svag tendens för att manliga individers gravar oftare får gravgods. Däremot är det möjligt att den här skillnaden grundar sig i andra faktorer. Det finns en varierad ålder bland individerna i gravar som innehåller gravgods. Däremot innehåller alla gravar som saknar gravgods endast individer över 30 år (se bilaga 1). Vad kan denna skillnaden bero på? Kanske upplevdes det viktigare för yngre individer att ha med sig föremål till nästa liv. Individens i grav nr 45 i katalogen, en man från Skateholm I som saknade gravgåvor, verkar ha utsatts för extremt våld innan gravsättningen. Hans skelett hittades i en röra, där endast extremitetsben hittades i rätt anatomisk position. En tvärpil hittades vid hans bäckenben, möjligen en indikation på dödsorsaken. Kan den här mannen vara ett bevis på att man även begravde fiender? I så fall kanske det är möjligt att individerna som saknar gravgods inte var respekterade av samhället och därför inte fick föremål med sig. Det skulle kunna förklara den höga åldern, det verkar mer troligt att äldre individer och mer etablerade individer skulle ses som fiender. Det ska dock nämnas att individer över 30 är en majoritet av gravarna som har undersökt vilket gör resultatet mindre säkert.

Den svaga tendensen för könsskillnader kan undersökas närmare genom att kolla på mängden gravgods som som könen tenderar att få i gravarna. Om man var mer intresserad av att ge gravgods till gravar med män kanske detta också reflekteras i mängden gravgods som läggs ner.

2.1.1 Mängden gravgods

För att se eventuella skillnader eller mönster i mängden gravgods som lämnas i en grav undersöktes hur många gravar som innehöll fler än fem föremål. Gränsen av fem föremål valdes utifrån materialet. Färre än fem föremål skulle innebära att för många gravar passade in medan fler än fem föremål nästan skulle utesluta alla gravar i materialet. Med föremål menas sådant som kan räknas som enhetligt. Koncentrat av fiskben på ett ställe kommer till exempel att räknas som en gravgåva, det samma gäller tänder och tandpärlor som är koncentrerade till ett ställe i graven. Den här studien antar att ett koncentrat av fiskben troligen innebär en enhetlig gravgåva i form av mat eller ett offer. Det samma gäller tandpärlor där rader eller en koncentration av dem på ett ställe sannolikt kan tolkas som dekoration på ett klädesplagg eller ett smycke. Om fiskben eller tandpärlor skulle räknas separat skulle det ge en felaktig bild av mängden gravgods.

I tabell 2 används bara de gravar i materialet som har fastställts innehåller gravgods. Av de 18 kvinnogravarna som innehåller gravgods är det endast två (ca 11%) av dem som har fler än fem föremål nedlagda. Den ena är dubbelgravens (katalognr 11) från Dragsholm som innehåller två kvinnor. Enligt Price et al (2007) i "New information on the Stone Age graves at Dragsholm, Denmark" är vissa föremål tydligt associerade med en individ, till exempel tandpärlor som hittades bakom Individ As bäckenben eller de tandpärlor som hittades på Individ Bs bröstorg. I dubbelgravarna är det alltså troligt att föremålen är fördelade mellan individerna och det blir troligare att de har fler föremål än en grav med endast en individ. Om den här dubbelgravens räknades bort skulle det alltså innebära att endast en kvinnograv innehöll mer än fem gravgods. Grav 110 är en grav i Skateholm II är den rikaste kvinnograven i materialet. Hon är placerad i en sittande position med böjda extremiteter ovanför båda hornen. Hennes höfter var klädda med rader av tandpärlor och två utterkåkar hittades också på samma ställe, troligen som en del av dräkten (Persson 1988, 99). Vid huvudet hittades ett platt, genomborrat stenföremål som kan ha varit en del av ett smycke. Kombinationen av gravgods måste ha gett ett starkt intryck på individerna som gravsatte henne, en kvinna sittandes på kronhjortshorn i tandpärlprydd dräkt. Kan hon ha varit en särskilt individ? Hon är den enda kvinnan vars grav innehåller fler än fem gravgods och arbetet som måste ha lagts ner på de 40 tandpärlor hon begravdes med verkar tyda på att hon begravts med stor respekt. Tandpärlorna kommer från kronhjort, vildsvin och älg. Att hon både har kronhjortshorn och tänder från kronhjort kanske innebär en koppling till djuret.

Av de 18 mansgravar som innehåller gravgods innehöll sex (33%) av dem fler än fem föremål. Även här förekommer en dubbelgrav (katalog nr 100), vilket kan vara en anledning till att den innehåller så många gravgåvor. Utöver dubbelgraven innehåller alltså fem av mansgravarna fler än fem gravgåvor. Tabell 2 visar en tydlig skillnad mellan mansgravar

Tabell 2. Mängden gravgods per grav.

	Färre än 5	Fler än 5	Alla
Kvinnogravar	16	2	18
Mansgravar	12	6	18
Alla	29	7	36

och kvinnogravar. Det verkar vara vanligare för män att få fler gravgåvor i en och samma grav än kvinnor. Det är vanligare för mansgravar att innehålla betydligt fler redskap, vapen och horn än kvinnogravar. Dessa föremål förekommer sällan ensamma, i mansgravar där horn förekommer (katalognr 25, 101, 105) till exempel, är de minst två stycken.

2.1.2 Positionering av gravgods i relation till kroppen

Gravgods som har deponerats samtidigt som individen i en grav kan ofta associeras med en kroppsdel. I tabell 3 har kroppen delats upp i kategorierna: huvudet, bröstkorgen, höften, armar/skuldror, ben, händer, fötter och hela kroppen. Anledningen till att det inte dessa kategorier inte har gjorts ännu mer detaljerade, till exempel uppdelat på skenben och lårben eller underarm och överarm, beror på att materialet är relativt litet. Alltför många kategorier skulle göra resultatet svårt att tyda. För att gravgodset ska kunna sägas associeras till en kroppsdel behöver de antingen vara i kontakt med den eller i direkt relation till den mer än någon annan del av kroppen. Det finns vissa föremål som kan vara svåra att koppla till en viss del av kroppen, till exempel föremål som hittas strax ovanför bäckenbenet men inte tillräckligt högt upp för att associeras med bröstkorgen. Dessa räknas i den här studien till bäckenbenet.

Utifrån tabell 3 ser vi att kategorierna huvudet, bröstkorgen, höften, benen och händerna har en relativt jämn fördelning mellan män och kvinnor. Åtta (ca 44%) av de 18

kvinnogravar som innehåller gravgods har föremål som kan associeras till huvudet medan detsamma gäller för sju (ca 39%) av mansgravarna. Nio (50%) av mansgravarna och sju

Tabell 3. Position av gravgods i relation till kroppen.

	Kvinnogravar	Mansgravar	Alla
Huvudet	8	7	15
Bröstkorgen	2	1	3
Höften	7	9	16
Armar/Skuldror	3	9	12
Ben	6	5	11
Händer	1	0	1
Fötter	1	7	8

(ca 39%) av kvinnogravarna har gravgods vid höften. Även gravgods i association med benen är väldigt lika mellan mansgravar och kvinnogravar, sex (ca 33%) av kvinnogravarna och fem (ca 28%) av mansgravarna innehåller gravgods vid benen.

Endast ett föremål i alla gravar som har undersökts för den här studien kan associeras till händerna. Det är en flintkärna, eller ett förfabrikat, som hittades i en kvinnograv i Tågerup (nr 1). Föremålet låg i kvinnans vänstra hand och var det enda gravgodset som kunde fastställas. Av hela katalogen, även de gravar som inte används i studien, så finns det bara två andra gravar som kan ha gravar med individer som håller något i handen. Nr 92 innehåller en individ vars högra hands position tyder, enligt Persson (1984, 41) på att individen har hållit i något. Det är dock oklart vad. Nr 75 är en grav som inte används i den här studien då det är en dubbelgrav innehållandes en man och ett barn. I den här graven hittades tandpärlor i association med den manliga individens hand. Det är alltså högst ovanligt att man under gravritualen lämnade gravgods i individens händer eller ens i närheten av dem.

Gravgods i anslutning till bröstkorgen är fåtaliga i materialet, endast två (ca 11%) i kvinnogravar och ett (ca 6%) i mansgravarna. Utifrån materialet är det alltså relativt ovanligt

att hitta gravgods vid bröstkorgen oberoende av biologiskt kön. Man verkar inte ha dekorerade eventuella klädesplagg över bröstkorgen, inte heller sågs det som ett naturligt ställe att placera gravgods på. Gravgods i association till armar och skuldror visar på en markant skillnad mellan mansgravar och kvinnogravar, där endast tre (ca 17%) kvinnogravar innehåller gravgods i association med armar och skuldror jämfört med nio (ca 50%) av mansgravarna. En majoritet av gravgods vid armarna i mansgravar är redskap eller vapen (nr 10, 28, 41, 50, 92, 94) och de i kvinnogravarna är tandpärlor (katalognr 11 och 80) och fiskben (nr 99). Det är möjligt att redskap som associeras till armarna i mansgravar egentligen har suttit i ett bälte ovanför höften. Flera av dem är placerade vid underarmarna och i till exempel grav II i Skateholm II (katalognr 92) ligger en stenyxa placerad i höjd med höften och delvis under underarmsbenet. Att det är vanligare för manliga individer att ha föremål vid armarna kan alltså ha en koppling till typen av gravgods som är förekommer hos respektive kön.

Gravgods som har hittats vid fötterna visar också på en oväntad skillnad. Av de manliga gravarna i materialet innehåller sju (39%) av dem gravgåvor vid fötterna, medan det samma bara gäller för en (6%) av kvinnogravarna. Kvinnograven är nr 62 i katalogen och vid hennes fötter hittades en samling fiskben, troligen lämningarna från en nedläggning av fisk eller måltid i ett kärl. För mansgravarna går det inte att se något mönster för vilka föremål som placeras vid fötterna, det verkar vara vanligast med kärl innehållandes fisk, men även kronhjärtshorn, tandpärlor, flintspån och tvärpilar hittas. Strassburg (2000, 197) nämner närvaron av bland annat tandpärlor vid extremiteterna hos individer vid Skateholm och beskriver dem som ett potentiellt sätt att binda kroppens rörelser genom föremål med spirituellt energi. Detta förklarar dock inte varför det här verkar ha varit nästan unikt för män och varför det i så fall inte även dyker upp liknande föremål vid händerna. Kanske har dessa föremål snarare en koppling till genusuttryck.

2.3 Tänder/Tandpärlor

Tänder och tandpärlor förekommer i materialet och hittas nästan aldrig ensamma. Troligen beror detta på att de vid gravritualen har suttit enhetligt i ett smycke eller påsydda på klädesplagg. Den här teorin stärks i de gravar där tandpärlorna hittas i rader. I sex (ca 33%) av kvinnogravarna och tre (ca 17%) av mansgravarna hittas tänder eller tandpärlor. I vissa av

dem förekommer det så mycket som hundra pärlor och det är tydligt att ett stort jobb har lagts ner på genomborringen av dem. I tabell 4 ser vi alltså en skillnad mellan hur ofta

Tabell 4. Närvaro/Frånvaro av tänder/tandpärlor per grav.

	Närvaro	Frånvaro	Alla
Kvinnogravar	7	11	18
Mansgravar	3	15	18
Alla	8	27	36

tänder och tandpärlor förekommer i kvinnogravar respektive mansgravar. Denna skillnaden verkar också framträda i mängden tandpärlor som har placerats i dessa gravar. Det här är dock mer tveksamt då det exakta antalet tänder och tandpärlor som hittats i en grav inte alltid specificeras. Kvinnograv nr 80 innehåller ca 30 tandpärlor, nr 110 innehåller ca 40 tandpärlor och nr 98 innehåller över 100 tandpärlor. Mansgraven med flest tandpärlor är nr 47 som innehåller 30 tandpärlor. Det verkar dock rimligt att grav nr 100 i katalogen, en dubbelgrav, skulle innehålla ännu fler. I "The Skateholm Project" (Larsson 1984a, 31) beskrivs tandpärlorna vara placerade på båda individerna och på Individ B hittades de vid huvudet, bröstkorgen, höfterna, armarna, benen och fötterna. Antalet tandpärlor i den här graven är dock inte specificerat i källmaterialet.

Tabell 5. Positionering av tänder/tandpärlor i relation till kroppen.

	Huvud	Bröstkorg	Höft	Armar/ Skuldror	Ben	Händer	Fötter
Kvinnogravar	2	1	7	2	0	0	0
Mansgravar	2	1	1	0	1	0	3
Alla	4	2	7	2	1	0	3

Om man undersöker positioneringen av tandpärlor i gravarna blir vissa skillnader tydliga. Det är betydligt vanligare att kvinnliga individer begravs med tandpärlor i anslutning till höften. Alla kvinnor som har tandpärlor i sin grav har, i alla fall några av dem, placerade vid höften. Överlag är tänder och tandpärlor helt frånvarande förbi höften i kvinnogravar. De förekommer inte alls vid benen eller fötterna. I gravar med manliga individer är tänder mer utspridda över kroppen, de förekommer både vid huvudet, bröstkorgen, höften, benen och fötterna. Att de förekommer vid fötterna i mansgravar är intressant med tanke på frånvaron av detta i kvinnogravar. Det har förmodligen sin grund i placeringen av gravgods generellt än att det är specifikt för just tandpärlor. Att kvinnor begravts med tandpärlor runt höften är något som Strassburg (2000) diskuterar i sin avhandling som en direkt koppling till genus och genitalia.

2.4 Fiskben

Koncentrat av fiskben har hittats i en del av gravarna som används i den här studien. Dessa fiskben förekommer ofta i mörkfärgade områden (Jonsson 1986). Mörkfärgningen beror troligen på att fisk har lagts ner i något form av kärl som har brutits ner, möjligen som hel fisk eller som en del av en måltid. Utifrån tabell 6 är det tydligt att placeringen av fisk i gravnen under gravritualen inte verkar ha en koppling till genus. Fiskben förekommer i ungefär samma mängd i kvinnogravar som i mansgravar.

Tabell 6. Närvaro/frånvaro av koncentrat av fiskben per grav.

	Närvaro	Frånvaro	Alla
Kvinnogravar	5	13	18
Mansgravar	4	14	18
Alla	9	27	36

Däremot kan vi se en viss skillnad i hur man har valt att placera fisk i gravnen. I tabell 7 kan man se att fisk främst placeras vid överkroppen i kvinnogravarna. Grav nr 99 är den enda kvinnograv som innehåller fisk någon annanstans än vid överkroppen, nämligen mellan

lårbenen. Gravar med manliga individer har istället endast koncentrat av fiskben vid underkroppen, specifikt vid benen och fötterna.

Det är även intressant att notera att både området vid höften och bröstkorgen verkar ha varit helt ointressant att placera kärl med fisk eller andra måltider, för både kvinnor och män. Strassburg (2000, 167) uttrycker att användningen av fisken i kvinnogravar kan ha varit ett sätt att symbolisera problem under barnafödelse och försäkra dem om fertilitet i nästa liv. Det är en intressant förklaring men säger inget om anledningen till varför placeringen av dessa kärl skiljer sig mellan kvinnor och män. Placeringen av fisk vid kvinnans huvud eller skuldror skulle kunna vara ett sätt att markera gravgodset som en måltid menad att ätas av den döda. I grav nr 105, med en manlig individ, placerades två kärl fisk vid benen, en mellan lårbenen och en på utsidan av höger lårben. Placeringen mellan lårbenen är intressant och förekommer, som nämnt tidigare, även i en av kvinnogravarna. Kan denna placering komma sig av en koppling till individens könsorgan? Möjligen, som Strassburg (2000, 167) nämner, som en symbol för fertilitet, eller ett ritualistiskt verktyg för att försäkra fertilitet i nästa liv. Detta är dock något som i Strassburgs (2000) avhandling verkar vara exklusivt för kvinnor. Han förklarar att det i Skateholm I (nr 35-90 i katalogen) nästan endast är medelålders kvinnor vars maginnehåll verkar ha innehållit fisk (Strassburg 2000, 166). Utifrån materialet i den här undersökningen finns det däremot ingen skillnad placeringen av fisk som gravgods mellan manliga och kvinnliga gravar. Trots det fokuserar Strassburg främst på kvinnor och vad fisk kan ha haft för betydelse för dem vid gravritualen. Eftersom fiskben förekommer lika ofta i mansgravar som i kvinnogravar väcker det frågan varför användningsområdet för nedläggningen av fisk i graven skulle skilja sig mellan de biologiska könen.

Tabell 7. Positionering av koncentrat av fiskben i relation till kroppen.

	Huvud	Bröstkorg	Höft	Armar/ Skuldror	Ben	Händer	Fötter
Kvinnogravar	3	0	0	2	1	0	1
Mansgravar	0	0	0	0	2	0	3
Alla	3	0	0	2	3	0	4

2.5 Redskap, verktyg och vapen

Redskap, verktyg och vapen är en kategori som innefattar de föremål som troligen har använts till dessa ändamål. Även flintspån inkluderas i den här teorin trots att det ofta är svårt att exakt vad deras användningsområde är. Föremål som horntaggar eller benspetsar kommer däremot inte att tillhöra den här kategorin då det är möjligt att de hade ett annat användningsområde. Mindre benspetsar kan till exempel ha använts som ornamentik eller håruppsättning. Av den anledningen utesluts benspetsar och horntaggar om användningsområdet inte tydliggörs i källmaterialet. Dessa kommer istället att behandlas under rubriken "Djurben och horn" och är i tabell 8 markerade som "Obestämt".

Tabell 8 visar på en stor överrepresentation av redskap, verktyg och vapen i gravar med manliga individer. 16 (ca 89%) av 18 mansgravar innehåller åtminstone ett föremål som tillhör den här kategorin medan detsamma gäller för endast tre (ca 17%) av kvinnogravarna. Denna uppdelning tyder på en arbetsfördelningen mellan kvinnor och män som uttrycker sig under gravritualen. Under gravritualen verkar män vara mer starkt kopplade till dessa redskap och vapen än kvinnor. Flera av mansgravarna som innehåller dessa föremål innehåller mer än en medan endast en av kvinnogravarna också gör det (nr 11). Det är däremot intressant att undersöka de kvinnogravar som faktiskt innehåller redskap, verktyg och vapen. Bara deras närvaro tyder på att det fanns tillfällen då även kvinnor associeras med dessa föremål. Kvinnan i grav nr 1 från Tågerup begravdes med en flintkärna i handen, kanske för markera hennes sysselsättning eller för att låta henne arbeta vidare efter döden.

Tabell 8. Närvaro/Frånvaro av redskap, verktyg och vapen per grav.

	Närvaro	Frånvaro	Obestämt	Alla
Kvinnogravar	4	12	2	18
Mansgravar	16	1	1	18
Alla	20	13	4	36

I materialet för den här studien finns det inga exempel på kvinnogravar som innehåller yxor (av något material) eller flintknivar. Dessa föremål verkar vara reserverade för män. Däremot finns det en kvinnograv som innehåller en tvärpil (nr 11), i denna

förekommer även en ornerad bendolk och en bennål. Eftersom bendolken har ornerats kanske den snarare har sitt ursprung i ekonomisk eller social status. Källmaterialet nämner tyvärr inte om dolken använts eller inte. Det är möjligt att tvärpilen har samma funktion i den här kvinnograven som den har i mansgravarna, trots att det verkar ha varit mycket ovanligare i gravar med kvinnor. Pilen kan ha använts som en symbol för jakt. Det är även möjligt att den snarare uttrycker hantverk av pilspetsar. Det är också möjligt att dessa redskap tyder på ett tredje genus som kunde associeras med "manliga" föremål och utföra sysslor utanför ramarna av det biologiska könet.

Att endast en man i materialet saknar gravgods inom denna kategorin väcker frågor om honom (nr 47). Individens istället gravgods i form av 30 tandpärlor vid fötterna. Det finns förstås även manliga individer som helt saknar gravgods. Men avsaknaden kan likväl innebära att de begravdes utifrån samma premisser som kvinnor utan gravgods. Att mannen i den här graven har gravgods, men att de som begravde honom valde att lägga ner något utöver normen för mansgravar kan innebära att han hade en unik roll i samhället.

Spridningen av redskap, verktyg och vapen i relation till kroppen är relativt stor i gravar med manliga individer. De är mest koncentrerade i området vid huvudet, höften och armarna eller skuldrorna. Grav nr 94 i katalogen innehåller en samling redskap i association med huvudet, totalt åtta föremål. Denna graven står alltså för en stor del av gravgodsen som hittades vid huvudet i mansgravar. Utifrån tabell 9 ser vi även att det är relativt vanligt för mansgravar att innehålla gravgods i anslutning till höften. Troligen beror det på att föremålen har varit fästa i ett bälte. Detta kan även stämma för en del föremål som associeras med armarna. Föremålen inom den här kategorin som hittats vid fötterna innefattar endast tvärpilar och flintspån och är exklusivt förekommande i mansgravar.

Tabell 9. Positionering av redskap, verktyg och vapen i relation till kroppen.

	Huvud	Bröstkorg	Höft	Armar/ Skuldror	Ben	Händer	Fötter
Kvinnogravar	3	0	0	0	0	1	0
Mansgravar	11	0	10	6	3	0	4
Alla	14	0	10	6	3	1	4

2.6 Djurben och horn

Flera av gravarna innehåller djurben och horn, däremot är behöver de delas in i mindre kategorier för att kunna analyseras. Därför är den här rubriken indelad i underrubriker. På grund av den här uppdelningen blir materialet inom varje kategori relativt liten, det kommer därför inte alltid att vara nödvändigt med en tabell.

2.6.1 Horn

Horn hittas i flera av gravarna i materialet, samtliga är från kronhjort och det förekommer alltid minst två i en grav. I kvinnogravarna som innehåller kronhjortshorn, nr 34 och 110, hittas två i vardera grav. Grav 110, som nämnt tidigare är en mycket rik grav. Det samma gäller för graven 105 med en manlig individ som, utöver två kronhjortshorn vid huvudet och ett vid fötterna, också hade kronhjort tänder ovanpå kraniet, flintblad vid höften, en yxa vid låret och tre koncentrationer av fiskben. Kronhjortshornen tillsammans med tandpärlor från kronhjort förekommer även i den rika kvinnograven nr 110. Enligt Jonsson (1988, 62) var kronhjort en viktig källa för råmaterial i bosättningarna av Skateholm I och II. Detta verkar även ha lett till en viktig kulturell position vilket reflekteras i att horn och tandpärlor från kronhjort dyker upp så ofta i gravarna. Individerna från gravarna 110 och 105 kan ha haft en unik position i samhället som även uttryckt sig under gravritualen. Strassburg (2000, 184) skriver om användningen av kronhjortshorn som stöd för kroppen i graven och samtidigt som en källa för individen att bli vitaliserad och dra styrka ifrån i nästa liv. Han utesluter inte möjligheten att dessa horn var ett verktyg för shamaner att utföra övergången mellan livet och en ny typ av existens. Utifrån tabell 10 kan vi se att skillnaden mellan män och kvinnor inte är stor, män tenderar dock att få något fler kronhjortshorn i sina gravar. Att både män och kvinnor fick kronhjortshorn och andra föremål från kronhjorten kanske kan tyda på genus utanför det manliga och kvinnliga.

Tabell 10. Närvaro/Frånvaro av horn per grav.

	Närvaro	Frånvaro	Alla
Kvinnor	2	16	18

Män	3	15	18
Alla	5	31	36

2.6.2 Lösa, icke bearbetade ben

I några av gravarna i materialet hittas ben som inte är bearbetat. Grav nr 37 innehöll en kvinnlig individ, vid hennes huvud hittades både en koncentration av fiskben och en kåke från säl. I grav nr 110 hittades, som nämnt under "Mängden gravgods", två utterkåkar vid den kvinnliga individens höft. Även två mansgravar innehöll icke bearbetat ben. I grav nr 100, dubbelgraven med två manliga individer från Skateholm II, hittades ledben från olika djur vid Individ Bs huvud, bröstorg, höfter, lår och fötter. Tillsammans med ledbenen hittades tandpärlor på samma ställen över kroppen. Utöver dessa hittades en tvärpil, en knacksten, en benartefakt och ett flintblad. Den sista graven innehållandes lösa, icke bearbetade ben är grav nr 107, en mansgrav med ben från utter vid höger armbåge och ben från en tumlare vid vänster armbåge.

Att ledbenen i grav nr 100 endast dekorerade den ena individen visar på en skillnad i behandlingen mellan dem under gravritualen. Trots att de andra gravgåvorna kan vara svåra att bestämma till en av individerna verkar tandpärlorna ha legat på kroppen eller varit insydda i deras dräkt. Individ B fick alltså också tandpärlor insydda i dräkten men saknar helt ledben från djur. Det skiljer inte mer än 10 år mellan dem i ålder, förmodligen mindre, Individ B (med ledbenen) är den yngre av dem. Enligt Persson och Persson (1988, 95) som utförde den osteologiska analysen av grav nr 100 delar skeletten vissa likheter som kan indikera ett släktskap mellan individerna. Kan de ha haft olika positioner inom samma familj? Skillnaden i gravgodset skulle kunna grunda sig i olika könsroller som uttrycker sig genom djur. Eftersom Individ A fortfarande har tandpärlor men saknar ledbenen kanske det är ett tecken på en hierarki inom genusuttryck.

2.6.3 Benspetsar och horntaggar

Benspetsar och horntaggar är en mindre kategori av föremål som en del förmodligen skulle placera under redskap, verktyg och vapen. Anledningen till att det har gjorts en distinktion i

den här studien är för att vissa benspetsar och horntaggar tros användas som utsmyckning eller för håruppsättning. Det kan därför vara svårt att avgöra användningsområdet för dessa föremål om de inte uttrycks i källmaterialet. Benspetsar och horntaggar som inte har en specificerad funktion i källmaterialet tillhör därför en egen kategori.

Uppdelningen av föremål i kategorin är jämn mellan mansgravar och kvinnogravar. De förekommer i tre kvinnogravar, nr 7 från Barum, nr 44 från Skateholm I och nr 99 från Skateholm II. Samtliga av gravar innehåller benspetsar. I grav nr 7 hittades benspetsen vid bäckenbenet och i både grav nr 44 och 99 hittades de vid låret på individen. I mansgraven nr 55 från Skateholm I hittades tre horntaggar ovanför individens huvud. Det är det enda gravgodset som förekommer i den här graven. I grav nr 100, dubbelgraven från Skateholm II med två manliga individer, hittades en benartefakt som har blivit bearbetad. Det är dock oklart vilken form benartefakten hade och det är också okänt vilket syfte den kan ha haft.

Om benspetsarna i kvinnogravarna skulle kategoriseras som redskap skulle de tillhöra en intressant grupp av några av de få kvinnogravarna med den här typen av föremål. De skulle i så fall kunna tillhöra ett genus som avviker från både det kvinnliga genom att utföra sysslor som inte vanligtvis associerades till dem. Om man däremot ser bearbetade ben- och hornföremål som en egen kategori kanske de kan kopplas till en egen kategori av genus uttryck som sprider sig någorlunda jämnt över både det biologiskt kvinnliga och det biologiskt manliga könet.

2.7 Övriga gravgods

Det finns några föremål i gravarna i materialet som inte har ingått i några av kategorierna som har undersökts. De anses trots de vara av intresse och kommer därför kort att diskuteras här.

I två gravar med kvinnliga individer, nr 93 och 96, från Skateholm II hittades fossiliserade sjöborrar mellan deras lår. Den identiska positioneringen intressant och båda gravarna är tomma på andra gravgåvor. Eftersom det inte har gjorts någon ¹⁴C-datering på gravarna i Skateholm II går det inte att veta om dessa gravar är samtida eller inte. Detta skulle kunna bero på traditioner som upprätthålls genom generationer för specifika individer (Strassburg 2000, 222). Vi kan inte veta vad syftet med sjöborrarna var vid gravritualen. Visste man om deras relation till havet? Eller var de bara vackra? Om man var medveten om

att även dessa kommer från havet skulle man kunna göra en parallell mellan användningen av fisk under gravritualen och sjöborrarna. Kanske troddes dessa sjöborrar inneha samma egenskaper av fertilitet som fisk.

Ett annat udda föremål är en stor bärnsten som hittades i grav nr 44 från Skateholm I, vid den kvinnliga individens lårben. Det är oklart vad syftet med föremålet är och den verkar inte vara bearbetad på något sätt. Bärnsten är ett ovanligt fynd i mesolitiska gravar men en av de få andra gravar i Skandinavien det förekommer är en annan grav från Skateholm I som inte finns med i materialet för den här studien. Det är en barngrav innehållandes fyra genomborrade bärnstenar (Vang Petersen 2021, 68). Vang Petersen (2021) menar att en vanlig tolkning av bärnstensamuletter i gravar är att de användes som skyddsamuletter. Bärnstenen i grav nr 44 är dock inte genomborrad, kan den fortfarande ha haft samma syfte trots att den inte är bearbetad? Och varför är hon den enda individen i materialet som fått bärnsten med sig? I grav nr 44 hittades även en benspets som redan har diskuterats kan ha varit ett uttryck för genus tillhörighet. Kan den här individen ha haft en unik position som innebar behovet av beskydd?

Ett annat föremål som skulle kunna tolkas som en amulett är en rund sten som lades ner i grav nr 94. Individen i graven är en man och vid huvudet hittades en samling gravgods, främst redskap, men också en rund sten. Syftet eller användningsområdet har inte kunnat fastställas.

I grav 110 hittades, utöver gravgodset som har diskuterats tidigare i studien, ett stenföremål strax under hakan. Föremålet är platt med en genomborrning i varje ände vilket, enligt Larsson (1981, 22) tyder på att det är en del av ett smycke. Troligen är även detta ännu en utsmyckning av individen för att förstärka hennes position.

3. Diskussion

I analysen presenterades kvantitativa tabeller utifrån gravgods i gravarna som har använts i den här studien. Dessa tabeller analyserades sedan utifrån en hermeneutisk metod för att väcka frågor som kan utgöra ett underlag för diskussionen. Diskussionens syfte är att använda resultatet från analysen för att svara på frågeställningarna. Ett genusperspektiv kommer att appliceras genom hela diskussionen och fokus ligger på uttryck av genus i relation till det

biologiska könet på individen i graven. Eftersom genus inte kan bevisas utifrån karaktärsdrag från kroppen undersöker vi och diskuterar hur det kan uttryckas genom materialitet.

Materialitet i relation till det biologiska könet på individen kan användas för att komma närmare hur genus har uttryckt sig i det förhistoriska samhället. Eftersom genus kan förstås som en uppsättning normer som påverkar handlingar och användningen av materialitet är förhoppningen att materialitet i graven kan användas för att förstå uttryck av genus. Likheter och skillnader mellan manliga och kvinnliga gravar är av särskilt intresse, tillsammans med de gravar som eventuellt är könsöverskridande.

Diskussionen delas upp i olika rubriker utifrån resultat från analysen som anses relevanta för att svara på frågeställningarna.

3.1 Status och könstillhörighet

Utifrån närvaron av gravgods och mängden gravgods som placeras i gravarna kan man se ett visst mönster mellan de biologiska könen. Som nämnt i analysen verkar det troligt att anledningen till att fler kvinnogravar var tomma på gravgods kommer sig av andra faktorer än genus. Det kan till exempel bero på ålder, sociala relationer eller status (Sørensen 2000, 92). Den här förklaringen är svårare att applicera på mängden gravgods som vi hittar i gravarna. Här är skillnaden mellan män och kvinnor större och kan tyder på ett större intresse att ge gåvor till mansgravar. Eftersom flera mansgravar innehåller lika många gravgåvor (eller färre) som kvinnogravar verkar det dock inte ha varit en regel att män fick fler gravgåvor utan snarare att män hade en större chans att uppfylla "kraven" för att få mer gravgods än vad kvinnor hade. Detta skulle kunna bero på att män kan ha haft en större möjlighet att inta betydande positioner i samhället än kvinnor, eller på att de yrken eller aktiviteter som män tenderade att utföra ansågs ha en högre status än yrken som var typiskt kvinnliga.

Den här skillnaden i status verkar däremot inte ha varit cementerad, det fanns undantag. Kvinnan i grav nr 110 är det tydligaste exemplet på det här i materialet, den enda kvinnliga enkelgraven som innehåller fler än fem gravgods. Utifrån mängden gravgods och typen av föremål såväl som positioneringen av kroppen måste hon ha varit en betydande person. Det fanns alltså möjlighet för kvinnor att inta en maktposition som motiverade rikligt med gravgods. Är då hennes position av samma sort som männen som också har över fem

gravgods med sig eller styrde genus vilken typ av makt man kunde utöva? ? Kvinnan i nr 110 har fått med sig gravgods som främst verkar ha placerats för utsmyckande eller rituellt syfte snarare än ett praktiskt sådant. Det innefattar tandpärlorna, utterkåkarna, stenplattan och kronhjortshornen. Mansgravar med fler än fem gravgods har mycket fler redskaps- eller vapenorienterade föremål.

Utifrån analysen verkar det som att män hade större möjligheter att inta positioner som innebar fler gravgods. Den status som sådana positioner erbjöd verkar, utifrån typen av föremål, ha varit unik för män och tyder på att specifika föremål kan uttrycka både status och könstillhörighet. Kvinnor hade också vissa möjligheter för att få en hög status men det verkar ha varit betydligt ovanligare och innebar andra typer av gravgods. Statusen som dessa individer har i livet behöver inte reflektera den som de får efter döden (Caesar 1999, 44). Däremot är det en indikation på den genusideologi som applicerats under gravritualen och vilken uppfattning man hade om vilken typ av föremål och hur många föremål individer av ett visst genus skulle ha. Det blir också tydligt hur nära sammanvävda olika aspekter av samhället kan vara, till exempel ålder, status och genus. De går ofta hand i hand och det går inte alltid att separera dem. Materialet i den här studien indikerar en distinkt skillnad mellan social status hos kvinnor och hos män.

3.2 Uttryck för arbetsfördelning och sysselsättning

Skillnaden mellan mansgravar och kvinnogravar utifrån närvaron av redskap och vapen är markant. Det går inte att bortse ifrån att det här finns en tydlig könsideologi och uppfattning om hur vissa föremål associeras till ett visst kön. 16 av mansgravarna innehöll föremål som kan beskrivas som ett vapen eller redskap, medan detsamma bara stämmer för tre av kvinnogravarna. Schmidt (2005, 95) undersökte stenredskap och yxor och kom fram till ett liknande resultat, där det är vanligare för män att få dessa föremål i graven än kvinnor. Användningen av dessa föremål under gravritualen kan antyda vilka yrken eller sysselsättningar som förknippades med olika kön.

Nästan alla mansgravar (utom två) innehöll redskap eller vapen. Dessa föremål kan associeras till sysslor som jakt, hantverk och fiske. Yxor, pilspetsar, knivar och flintspån är några av de vanligare fynden. Användningen av dessa redskap och vapen i mansgravar tyder på en tydlig association till det manliga könet. Om detta innebar att individen själv har utfört

dessa sysslor eller om deras kön räckte för att begravas med dessa föremål är oklart. Däremot är det tydligt att vissa föremål som associeras till specifika aktiviteter placeras medvetet utifrån det biologiska könet. Det indikerar därför att det finns en arbetsfördelning utifrån kön, eller åtminstone en ideologi om denna arbetsfördelningen (Nelson 2006, 39). I det här materialet verkar jakt och hantverk vara yrken som allra främst förknippades med det manliga könet. Vilka sysselsättningar som associeras till kvinnor är däremot svårare att se utifrån gravgods. Våldigt få kvinnogravar innehåller redskap och föremålen skiljer sig inte från de som förekommer i mansgravar. Benspetsar är något vanligare i kvinnogravar vilket skulle kunna indikera ett hantverk som förknippas med kvinnor. Benspetsar kan dock ha haft andra användningsområden (ornamentik) och om det finns indikation på användning uttrycks det inte i källmaterialet.

Att redskap förekommer alls i kvinnogravar innebär att det inte var otänkbart för kvinnor att förknippas med dessa föremål eller sysselsättningar, bara ovanligare. Dessa redskap kan också ha placerats i kvinnogravar respektive mansgravar av olika anledningar. De skulle kunna indikera sysselsättning, men också produktion av föremålet, dödsorsak eller en rituell betydelse. Kanske beror avsaknaden av redskap i kvinnogravar på att föremålen varit av material som snabbt brutits ned. En annan möjlighet är att mäns status förknippades med deras sysselsättning medan detsamma inte gällde för kvinnor. Deras status kan istället ha utgått ifrån andra aspekter, som sociala relationer eller religiös makt.

Bland männen i materialet finns det en utstickare som inte innehåller några redskap och vapen eller föremål som skulle kunna tillhöra denna kategorin. Det är mannen i grav nr 47 som hittades i Skateholm I. Han hittades helt utan redskap men med 30 genomborrade tandpärlor från kronhjort vid fötterna. Individer av manligt kön i materialet som har begravts med tandpärlor är få och han är den enda mannen som har tandpärlor som sitt enda gravgods. Att tandpärlorna har placerats vid fötterna är också unikt för män och kan hittas i grav nr 47 och grav nr 100. Det är alltså möjligt att syftet med tandpärlornas placering i graven skiljer sig utifrån könstillhörighet. Det skulle kunna vara en utsmyckning av männens skor som inte applicerades på kvinnor. Individen i grav 47 kan också ha varit en person vars genus inte förknippades med redskap. Det biologiska könet behöver inte ha garanterat individens könstillhörighet utan kan tyda på ett genus som överskrider det manliga och det kvinnliga.

3.3 Ben, horn och tänder som könsmarkörer

Utifrån analysen kan ingen tydlig könsindikation utläsas genom närvaron av ben och horn i gravarna. Ben- och hornföremål har funnits i ungefär lika många mansgravar som kvinnogravar. Kronhjortshorn är kanske den mest definierande typen i den här kategorin som förekommer i gravar från mesolitikum. Trots att de förekommer ungefär lika ofta i mansgravar som kvinnogravar så ser placeringen i graven lite annorlunda ut beroende på kön. Spridningen är större i mansgravarna och kan förekomma vid huvud, höft, armar/skuldror, ben och fötter medan de i kvinnogravarna är begränsade till huvud och höft. Detta skulle kunna tyda på att syftet med kronhjortshornen skiljer sig beroende på genus. Användningen av kronhjortshorn i gravarna kan ha varit ett sätt att visa på individernas jaktförmåga och framgång. Eftersom hornen även förekommer i kvinnogravar (som inte innehåller föremål associerade till jakt) är det möjligt att placeringen vid huvudet och höften i dessa gravarna har ett annat, kanske symboliskt, syfte. Detta kan även gälla för de mansgravar i vilka horn har hittats i samma position.

Kronhjortstraditionen under mesolitikum och betydelsen av djuret i vardagen innebar att kronhjorten var central för gruppidentiteten (Rudebeck 2010, 226). Detta kan ha fört med sig att dess horn, ben och tänder användes för att uttrycka genus under gravritualen. Strassburg (2000, 211) argumenterar för att kronhjort var så närvarande i människors liv under mesolitikum att genus bör ha påverkats av deras beteende och rörelsemönster. Han förklarar dessa genus som en kombination av människor och kronhjort som uttrycker sig under, bland annat, gravritualen (Strassburg 2000, 212). Den här teorin bär med sig möjligheten att närvaron av kronhjortshorn i dessa individers gravar kan innebära att de tillhör ett genus för sig. Då kanske positionen av hornen i gravarna har ett annat syfte som snarare är kopplat till individens upplevda relation till kronhjorten.

Tandpärlor är relativt vanligt förekommande i materialet, inte minst tänder från kronhjort. Tandpärlor hittas oftare i kvinnogravar men förekommer hos både män och kvinnor. Positioneringen av tandpärlor i gravarna visar på en markant skillnad mellan könen. Det är betydligt vanligare att kvinnor har det vid höften. Hos männen är de mer utspridda över kroppen men är något vanligare vid huvudet och fötterna. Den här skillnaden kan grunda sig i hur man uttrycker könstillhörighet genom klädsel och ornamentik. Det kan ha varit vanligare för män att ha ornamentik på skorna som en symbol för jakt medan kvinnor ornerade höfterna för att markera barnafödande eller sexualitet. Att både horn och tandpärlor ibland placerades vid mäns fötter skulle också kunna vara ett sätt att markera individens

byten och lycka i jakt. Strassburg (2000, 191) lägger fram en annan teori som grundar sig i att tänder runt höfterna användes för att både avskräcka män från samlag med individen men också markera giftermål eller tillhörighet. Utifrån hans teori kan man tänka sig att användningen av tandpärlor i dräkten ansågs ge ett kraftfullt budskap. Detta kan även appliceras på mansgravar men kan då ha haft andra syften. Den enda mansgraven med tandpärlor runt höften, grav nr 100 (Individ B), väcker frågor kring könsnormer. Kan den här individen ha överskridit sitt biologiska kön? Eller användes dessa tandpärlor som ett uttryck för individens sexualitet? Individ B i grav 100 var utsmyckad med tandpärlor från topp till tå. Denna utstyrelse kan också ha burits i shamanistiskt syfte. Rudebeck (2010, 220) skriver att användningen av delar från kronhjort kan ha varit ett sätt att uttrycka släktskap mellan människan och kronhjorten. Att individen bär en fullständig dräkt med tandpärlor skulle kunna ge tandpärlorna vid höften en annan innebörd som hör ihop med dräktens helhet.

3.4 Fisk i graven

Fiskben förekommer i en del av gravarna i materialet, förekomsten är också relativt jämn mellan både män och kvinnor. Nästan alla gravar i materialet ligger nära kusten, trots det är fiskben inte allt för vanligt förekommande. Utifrån undersökningar i Skateholm I och II (nr 35-110 i katalogen) var fisk inte en stor källa för föda (Jonsson 1988, 78). Användningen av fisk i gravarna kan istället komma sig av att man, på grund av fysisk närhet till kusten, upplevde en relation till havet som kunde uttrycka sig i gravritualen. Ett annat alternativ är att man ansåg att fisk hade andra användningsområden än för att ätas.

Positioneringen av fisk ser annorlunda ut mellan män och kvinnor och är något som kommer att diskuteras vidare. I kvinnogravar förekommer fisk främst vid huvudet eller armarna/skuldrorna. Hos män är placeringen mer spridd och det förekommer också fler koncentrationer av fiskben per grav än hos kvinnor. I mansgravar är placeringen vanligast vid huvudet, fötterna och benen. Precis som hur placeringen av kronhjortshorn kan ha ett varierande syfte skulle det samma kunna gälla för fisk. Det behöver inte nödvändigtvis vara ett uttryck för genus men vissa placeringar skulle kunna tyda på skillnader mellan kön. Att fisk placeras vid huvudet och i närheten av munnen kan indikera att syftet med placeringen var förtäring, symboliskt eller bokstavligt för individen att ha med sig i nästa liv. Om vi utgår ifrån en sådan tolkning, kan man förmoda att, eftersom placeringen är ungefär lika frekvent i

mansgravar som i kvinnogravar, att skicka med mat som kost för den döda inte är en företeelse som skiljer sig mellan de biologiska könen. En större skillnad mellan könen dyker upp vid positionering av fisk vid fötterna. Tre exempel finns i mansgravarna medan endast en kvinna har fått fisk nedlagd vid fötterna. Detta förekommer även med kronhjortshorn i ett par gravar med manliga individer, där hornen har placerats vid fötterna. En förklaring skulle kunna vara att föremål vid fötterna var ett sätt att presentera individens byten eller framgångar inom sitt yrke. Att en individ har haft stor framgång inom fiske kan också ha varit något prestigefyllt som var värt att markera vid gravritualen. Om man utgår från den här teorin verkar det som att fiske, i likhet med jakt och hantverk, oftare associerades med män, men att individer utanför det manliga könet i vissa fall också kunde förknippas med yrket.

Strassburg (2000, 167-168) fokuserar främst på kvinnliga gravar när han diskuterar syftet kring placeringen av fisk i gravar under mesolitikum. Eftersom fisk, enligt Strassburg, främst förekommer i kvinnors maginnehåll medan grav gåvorna av fisk förekommer i ungefär samma mängd hos både män och kvinnor väcker det frågan om syftet skiljer sig efter att fisken har förtärts. Han föreslår också att användningen av fisk kopplas till ideer om sexuell hälsa, vitalitet och pånyttfödelse (Strassburg 2000, 169). Om kvinnor associerades med barnafödande och födelse skulle detta kunna vara en anledning till att det var viktigare för dem att förtära fisk innan döden än det var för män. Deras vitalitet ansågs mer avgörande. Det skulle också kunna vara anledningen till att fisk vid två tillfällen placerades mellan benen på individen, en i nr 99 (en kvinna) och en i grav 105 (en man). De kan ha placerats i nära relation till könsorganen för att skänka sexuell hälsa och vitalitet i nästa liv. Båda individerna fick en ovanlig mängd fisk i sin grav i jämförelse med resten av gravarna som innehåller fiskben. Kan dessa individer ha uttryckt ett genus utanför det normativa? Där det förmedlade en stark sexuell kraft?

Kvinnorna i gravarna 93 och 96 innehöll båda endast ett gravgods i nästan identisk position, en fossiliserad sjöborre mellan lårbenen. Hur man ska tolka det här gravgodset är helt beroende av hur mycket information man antar att individen som placerade föremålet i gravarna hade. Visste de att föremålen en gång kom från havet? Och visste de hur den såg ut när den levde? Eller var det snarare ett vackert eller ovanligt föremål? Om man var medveten om sjöborrens koppling till havet kan de, i likhet med användningen av fisk, symbolisera samma idéer om sexualitet. Om de var medvetna om sjöborrens ursprungliga utseende kanske det istället hade samma funktion som användningen av tandpärlor i relation till könsorganet, som ett sätt att avskräcka och skydda. Ett annat förslag, som Strassburg (2000, 221) lyfter

fram, är användningen av identiska föremål i samma position för att markera släktskap eller särskilda relationer mellan två individer.

3.5 Slutsatser

I den här studien har gravgods och dess position till kroppen undersökts för att kunna hitta eventuella mönster mellan gravar med individer av biologiskt manligt och kvinnligt kön. Det har sedan förts en diskussion för att förklara dessa mönster. En del mönster som har framkommit har varit väldigt tydliga och det finns förklaringar som har upplevts som troliga. Användningen av redskap och vapen i mansgravar är ett exempel, där skillnaden är så stor att det är svårt att hitta rum för tvivel. Individer av biologiskt manligt kön tenderas att associeras med dessa föremål. Vid dessa tillfällen är det snarare utstickarna som är intressanta ur ett genusperspektiv, de kvinnogravar som innehåller redskap, och de mansgravar som inte gör det. Dessa anomalier tyder på nyanser i genus ideologier och i de sätt på vilka man associerade individer med specifika handlingar och föremål. Att tandpärlor har använts på olika sätt utifrån genus är också tydligt. Positioneringen skiljer sig markant mellan män och kvinnor, däremot är det mindre självklart vad detta mönster kan bero på. Om tandpärlornas positionering har ett symboliskt eller shamanistiskt syfte, som Strassburg föreslår, eller om den är knuten till genus är svår att avgöra. Andra resultat är mindre tydliga och lämnar rum för en mer nyanserad diskussion kring deras innebörd. Användningen av horn i gravarna, till exempel, kan ha flera förklaringar och vilken som är mest rimlig är svårt att fastställa utifrån det material som har undersökts. Det samma gäller för fiskben. Det finns många tolkningsmöjligheter men mönstret är inte tillräckligt etablerat för att man ska kunna dra några slutsatser.

Det finns alltså mönster som går att observera i materialet som kan kopplas till kön. Vad dessa skillnader beror på och forskningen kring hur genus uttrycker sig i gravritualen är nyanserad men också ofullständig. För att få en större förståelse för genus under mesolitikum utifrån materialet som har undersökts kan undersökningar utifrån andra aspekter utföras. Till exempel tidsperioder under mesolitikum, utifrån användningen av rödockra, geografisk spridning av gravarna och andra aspekter i relation till kön på individerna i gravarna skulle kunna komplettera den här uppsatsen och bygga vidare på hur genus uttrycker sig i gravritualen under mesolitikum.

4. Litteratur och källförteckning

Arnold, Bettina. 2006. Gender and Archeological Mortuary Analysis. I Nelson, Sarah Milledge(red.). *Handbook of Gender in Archaeology*. Uppl. 1. Oxford: AltaMira Press

Arnold, Bettina och Wicker, Nancy L. (red.). 2001. *Gender and the Archeology of Death*. England: Rowman & Littlefield

Backman, Ylva; Gardelli, Theodor; Gardelli, Viktor och Persson, Anders. 2012. *Vetenskapliga Tankeverktyg- till grund för akademiska studier*. Uppl 1:1 Lund: Studentlitteratur

Brumfiel, Elizabeth M.. 2006. Methods in Feminist and Gender Archeology: A Feeling for Difference- And Likeness. I Nelson, Sarah Milledge(red.). *Handbook of Gender in Archaeology*. Uppl. 1. Oxford: AltaMira Press

Bruzek, Jaroslav och Murail, Pascal. 2006. Methodology and Reliability of Sex Determination from the Skeleton. I Schmitt, Aurore; Cunha, Eugénia och Pinheiro, João (red.). *Forensic Anthropology and Medicine: Complementary Sciences From Recovery to Cause of Death*. NJ: Humana Totowa

Caesar, Camilla; Gustin, Ingrid; Iregren, Elisabeth; Pettersson, Bodil; Rudebeck, Elisabeth Räf, Erika och Ströbeck, Louise. 1999. *Han hon den det – att integrera genus och kön i arkeologi*. Uppl. 1. Lund: Lunds Universitet: Arkeologiska institutionen

Conneller, Chantal. 2011. The Mesolithic. I Insoll, Timothy (red.). *The Oxford Handbook of the Archaeology of Ritual and Religion*. Oxford:OUP

Conkey, Margaret W. och Spector, Janet D.. 1984. Archeology and the study of gender. I *Advances in Archaeological Method and Theory* Vol. 7 New York: Springer pp. 1-38

Cote, James E.. 2006. Identity Studies: How Close Are We to Developing a Social Science of Identity?—An Appraisal of the Field. I *Identity* 6(1). pp 3-25 DOI:

[10.1207/s1532706xid0601_2](https://doi.org/10.1207/s1532706xid0601_2)

Damm, Charlotte. 2002. Reviews: Jimmy Strassburg, Shamanic Shadows. One Hundred Generations of Undead Subversion in Southern Scandinavia 7000—4000 BC. I *European Journal of Archaeology* 5:1. SAGE Publications

Duerst-Lahti, Georgia. 2008. Gender Ideology: Masculinism and Feminism. I Goertz, Gary och Mazur, Amy G. (red.). *Politics, Gender and Concepts: Theory and Methodology*. New York: Cambridge University Press

Fejes, Anderas och Thornberg, Robert. 2012. Kvalitativ forskning och kvalitativ analys. I Fejes, Andreas och Thornberg, Robert (red.). *Handbok i kvalitativ analys*. Uppl 1. Stockholm: Liber AB

Fogelin, Lars. 2007. The Archeology of Religious Ritual. I Brenneis, Donald och Strier, Karen B.(red.). *Annual Reviews of Anthropology*.

Hedges, R.E.M.. och Law, I.A.. 1989. The Radiocarbon Dating of Bone. I Schwarcz, H.P.; Hedges, R.E.M.; Ivanovich, M.. *Applied Geochemistry Vol 4 Issue 3*. U.K: Oxford University pp 249-253

Jennbert, Kristina. 1992. Changing Customs. Reflections on Grave Gifts, Burial Practices and Burial Rituals during Period III of the Bronze Age in Southeast Scania. I *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum vol 9*, pp 91-103.

Jonsson, Leif. 1988. Vertebrate Faunal Remains from the Late Atlantic Settlement Skateholm in Scania, South Sweden. I Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm

Nelson, Sarah Milledge (red.). 2006. *Handbook of Gender in Archaeology*. Uppl. 1. Oxford: AltaMira Press

Nilsson Stutz, Liv. 2003. *Embodies Rituals & Ritualized Bodies: Tracing Ritual Practices in Late Mesolithic Burials*. Lund: Wallin & Dalholm Boktryckeri AB

O’Gorman, Jodie, A.. 2001. Life, Death and the Longhouse: A Gendered View of Oneotan Social Organization. I Arnold, Bettina och Wicker, Nancy L. (red.). 2001. *Gender and the Archeology of Death*. England: Rowman & Littlefield

Olsen, Bjørnar. 1997. *Från ting till text: Teoretiska perspektiv i arkeologisk forskning*. Uppl 1:5. Oslo: Universitetsforlaget

Parker Pearson, Mike. 1999. *The Archaeology of Death and Burial*. Uppl 1. Gloucestershire: Sutton Publishing Limited

Philips, Susan U.. 2002. Gender Ideology: Cross-cultural aspects. I Smelser, Neil J. och Baltes, Paul B. (red.). *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* Uppl 1. Amsterdam; Elsevier: New York

Pilcher, Jane och Whelehan, Imelda. 2017. *Key Concepts in Gender Studies*. Uppl 2. London: Sage Publications

Rampton, Martha. 2008. Four Waves of Feminism. I *The Magazine of Pacific University*. Oregon: Pacific University

Schmidt, R.A.. 2005. The contribution of gender to personal identity in the southern scandinavian mesolithic. i *The Archaeology of Plural and Changing Identities: Beyond Identification*. pp 79-108

Stephenson, Barry. 2015. *Ritual: A very Short introduction*. New York: Oxford University Press

Strassburg, Jimmy. 2000. *Shamanic Shadows: One Hundred Generations of Undead Subversion in Southern Scandinavia 7000-4000 BC*. Stockholm: Stockholm university

Sørensen, Marie Louise. 2000. *Gender Archaeology*. Uppl 1. Oxford: Blackwell publishing

Vang Petersen, Peter. 2021. Zigzag lines and other protective patterns in Palaeolithic and Mesolithic art. I *Quaternary International* 573 pp 66-74

Voss, Barbara L.. 2008. Sexuality Studies in Archeology. I *Annual Review Anthropology* 37 pp 317-336

Weglian, Emily. 2001. Grave Goods Do Not a Gender Make: A Case Study from Singen am Hohentwiel, Germany. I Arnold, Bettina och Wicker, Nancy L. (red.). *Gender and the Archeology of Death*. England: Rowman & Littlefield

Westlund, Ingrid. 2012. Hermeneutik. I Fejes, Andreas och Thornberg, Robert (red.). *Handbok i kvalitativ analys*. Uppl 1. Stockholm: Liber AB

5. Bilagor

5.1 Katalog för mesolitiska gravar i sydskanandinavien

Katalognummer: 1

Värdering: 1

Geografisk plats: Tågerup, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 1, A 6258

Tidsperiod: En C14 analys utfördes på kol i graven som gav resultatet 7495±75 B.P..

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt dåligt bevarad, särskilt händer och fötter som antingen var väldigt dåligt bevarande eller helt nedbrutna.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda för analysen innefattar bäckenbenet, delar av kraniet och underkäken. Bedömningen anses vara relativt säker.

Beräknad ålder: 50 år gammal.

Kroppspostionering: I en raklång position med huvudet mot väst och ansiktet i nordlig riktning. Vänster handflata upp och höger handflata ner.

Gravgods/beklädnad: Flintkärna (alternativt ett förfabrikat).

Positionering av gravgods/beklädnad: Flintkärnan funnen i vänstra handen på individen.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Bränt ben och flinta i fyllningen kan tyda på en offering.

Rödockra i graven: Användning av rödockra i ansiktsområdet.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav. Ett stolphål ovanför det högra knäet.

Fynd i fyllningen: I fyllningen och området runt skelettet hittades 656 flinta och 119 djurben, kan vara associerade med gravritualen.

Källor använda: Karsten, Per och Knarrström, Bo. 2003. *The Tågerup Excavations*. Trelleborg: Berlings Skogs pp 77-81

Ahlström, Torbjörn. 2003. Mesolithic Human Skeletal Remains from Tågerup, Scania, Sweden. i Larsson, L., H. Kindgren, K. Knutsson, D. Loeffler & A. Åkerlund (red.) *Mesolithic on the Move. Papers presented at the Sixth International Conference on the Mesolithic in Europe, Stockholm*: 478-484. Oxford: Oxbow Books. pp 479

Katalognummer: 2

Värdering: 3

Geografisk plats: Tågerup, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 2, A 40185

Tidsperiod: C14 gav ingen bra datering. Mesolitikum men det är oklart vilken period.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Dåligt bevarad. Metod för analysen är okänd.

Osteologisk könsbestämning: Möjligen man. Ben använda för analysen innefattar underkäke. Bedömningen är väldigt osäker.

Beräknad ålder: Mellan 40 och 50 år.

Kroppspostionering: Raklång position med huvudet mot nordväst. Ansiktet riktades mot väst. Axlarna var upptryckta mot kroppen. Vänster handflata upp och höger handflata ner.

Gravgods/beklädnad: Okänt.

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Okänt.

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Graven var grund.

Fynd i fyllningen: 36 små flinta och 12 brända benfragment.

Övrig information: Axlarnas position tyder på att individen hade blivit lindad i tyg.

Källor använda: Karsten, Per och Knarrström, Bo. 2003. *The Tågerup Excavations*.

Trelleborg: Berlings Skogs pp 87

Ahlström, Torbjörn. 2003. Mesolithic Human Skeletal Remains from Tågerup, Scania,

Sweden. i Larsson, L., H. Kindgren, K. Knutsson, D. Loeffler & A. Åkerlund (red.)

Mesolithic on the Move. Papers presented at the Sixth International Conference on the Mesolithic in Europe, Stockholm: 478-484. Oxford: Oxbow Books. pp 479

Katalognummer: 3

Värdering: 3

Geografisk plats: Tågerup, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 3, A20699

Tidsperiod: Ingen C14 datering har gjorts. Utifrån flint morfologi är graven samtida runt ertebölleperioden.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Endast tänder kvar.

Osteologisk könsbestämning: -

Beräknad ålder: 5 år

Kroppspostionering: Barnets kvarlevor finns inte kvar men tros, utifrån positionen av gravgods och färgning och djup av graven, ha legat raklång med huvudet mot väst.

Gravgods/beklädnad: Tandpärlor från kronhjort. De var endast framtänder från fyra olika kronhjordar. Det är oklart om det är från ett smycke eller insytt i dräkten. Tre knivar, en med flintblad och en av flintspån, som alla visade tecken på användning.

Positionering av gravgods/beklädnad: Tandpärlorna låg på barnets bröst. Två av knivarna (flintblad + flintspån) hittades vid höften och den sista hittades en bit längre ner i graven på vänster sida om huvudet.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Graven bestod till stor del av sand blandad med rödockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Barnet låg ytterst grunt.

Fynd i fyllningen: Två flintbitar och 16 oidentifierade benfragment.

Övrig information: -

Källor använda: Karsten, Per och Knarrström, Bo. 2003. *The Tågerup Excavations*.

Trelleborg: Berlings Skogs pp 196-197

Katalognummer: 4

Värdering: 3

Geografisk plats: Tågerup, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 4, A6504

Tidsperiod: C14 analys av kol från området ovanför individens händer gav 5820 ± 100 och 5845 ± 80 B.P..

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Välbevarad.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda för analysen innefattar bäckenbenet, delar av kraniet och underkäken. Bedömningen anses vara relativt säker.

Beräknad ålder: 40-45 år.

Kroppspostionering: Individens låg raklång med huvudet mot väst och ansiktet mot söder. Handflatorna pekade uppåt, vänster hand öppen och höger hand stängd. Axlarna var pressade inåt.

Gravgods/beklädnad: Okänt.

Positionering av gravgods/beklädnad:-

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Över nedre delen av kroppen (upp till midjan) och händerna upptäcktes ett tunt sotigt lager. Förmodligen lämningar efter färgning, kanske från ett skin.

Rödockra i graven: Rödockra hittades vid bäckenbenet och i koncentrerad form mellan lårbenen.

Gravtyp/gravkonstruktion: Barnet i grav A20699 begravdes ca 0,3 meter ovanför den här graven. Förmodligen med vetskap om det här.

Fynd i fyllningen: Stor mängd flinta och ben. 451 flinta och 665 djurben. 13 artefakter hittades ca en decimeter ovanför kroppen och följde kanterna av kroppen. Åtta flintblad, ett fragment av en liten yxa, en flintkärna, ett flintspån, ett "handtag" av kronhjortshorn och en slipsten. Endast en visar tecken på användning. (Ska dessa räknas som gravgods?). Djurbenen var koncentrerade i området ovanför individens överkropp och huvud. En viss uppdelning av benen kan observeras. Fiskben hittades främst vid individens bäckenben, underarmar och händer. Stor variation av djur i materialet, vildkatt, kronhjort, mård, vildsvin, örn och fisk. Ben från vildsvin verkar till stor del tillhöra ett enda djur.

Övrig information: På bäckenbenet hittades några kolbitar.

Källor använda: Karsten, Per och Knarrström, Bo. 2003. *The Tågerup Excavations*.

Trelleborg: Berlings Skogs pp 197-203

Ahlström, Torbjörn. 2003. Mesolithic Human Skeletal Remains from Tågerup, Scania,

Sweden. i Larsson, L., H. Kindgren, K. Knutsson, D. Loeffler & A. Åkerlund (red.)

Mesolithic on the Move. Papers presented at the Sixth International Conference on the Mesolithic in Europe, Stockholm: 478-484. Oxford: Oxbow Books. pp 479

Katalognummer: 5

Värdering: 3

Geografisk plats: Tågerup, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 5, A 17779

Tidsperiod: C14 datering av kol i graven gav 7245±60 B.P..

Antal individer: Två individer, Individ A och B.

Bevaringsgrad av skelettet: Okänd.

Osteologisk könsbestämning: Problematisk könsbestämning. Möjligen är Individ A en man.

Ben använda i analysen är begränsad till underkäken. Bedömningen anses väldigt osäker.

Individ B är troligen en kvinna. Ben använda i analysen innefattar kranium och underkäke.

Bedömningen är osäker.

Beräknad ålder: Okänd.

Kroppspostionering: Båda individerna låg raklänga bredvid varandra med huvudena mot väster. Ansiktena var riktade mot norr. Mannens högra hand var placerad under kvinnans vänstra skinka. Kvinnans vänstra hand låg på mannens bäckenben. Bådas handflator upp.

Gravgods/beklädnad: Den norra individen hittades med en stor uppsättning tandpärlor av vildsvin, älg och gråsäl. Två genomborrade vildsvinsbetar. flinteggad benspets, tros vara spjut- eller lansspets.

Den södra individen hade relativt få gravgods. Ett retuscherat flintblad som var helt oanvänt. Ett oretuscherat flintblad som blivit använt. En mesozoisk fossil.

Positionering av gravgods/beklädnad: Den norra individen hade 26 långa framtänder från vildsvin på bröstet. På höger sida av bröstet hade hen 13 vildsvins tänder och på vänster sida hade hen lika många tänder av vildsvin, älg och gråsäl. I mitten av bröstet låg vildsvins betarna. Närmare individens huvud hittades en tand från gråsäl och en stor tand från ett hon vildsvin. Vid nyckelbenet hittades ytterligare två vildsvins tänder. En vildsvins tand hittades under några revben vilket tyder på att även individens rygg var utsmyckad med ett okänt antal tandpärlor. Benspetsen hittades i buken med spetsen pekandes mot huvudet. Spetsen ligger ovanpå det sotiga lagret.

Den södra individen hade flintbladet vid höften. Det retuscherade flintbladet hittades vid vänstra axeln. Fossilen låg vid de nedre vänstra revbenen.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Ett sotigt lager över båda individerna, ej skallen, kan tyda på rester från en färgad hud.

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Okänd.

Fynd i fyllningen: Få fynd i fyllningen. En platformskärna, 170 små flinta (få var brända), och endast små benbitar.

Övrig information: Mannen begravdes först. Positioneringen av flintbladet his den södra individen är en klassisk position för mesolitiska grav knivar (burial knives).

Källor använda: Karsten, Per och Knarrström, Bo. 2003. *The Tågerup Excavations*.

Trelleborg: Berlings Skogs pp 81-87

Ahlström, Torbjörn. 2003. Mesolithic Human Skeletal Remains from Tågerup, Scania,

Sweden. i Larsson, L., H. Kindgren, K. Knutsson, D. Loeffler & A. Åkerlund (red.)

Mesolithic on the Move. Papers presented at the Sixth International Conference on the

Mesolithic in Europe, Stockholm: 478-484. Oxford: Oxbow Books. pp 479

Katalognummer: 6

Värdering: 3

Geografisk plats: Tågerup, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 6, A 25827

Tidsperiod: Ertebölle. Typologisk datering.

Antal individer: En individ

Bevaringsgrad av skelettet: Dåligt bevarad. Endast nedre extremiteter samt fragment av bröst och bäckenbenet kvar.

Osteologisk könsbestämning: Obestämd.

Beräknad ålder: Runt 10 år gammal.

Kroppspostionering: Ihopkrupen position, förmodligen med huvudet mot öst.

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav. Graven var grund.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: En tvärpil hittades vid individens höft. Tvärpilen visade tecken på skada. Positionen och skadan tyder på att den förmodligen orsakat barnets död.

Källor använda: Karsten, Per och Knarrström, Bo. 2003. *The Tågerup Excavations*.

Trelleborg: Berlings Skogs pp 203-204

Ahlström, Torbjörn. 2003. Mesolithic Human Skeletal Remains from Tågerup, Scania, Sweden. i Larsson, L., H. Kindgren, K. Knutsson, D. Loeffler & A. Åkerlund (red.)

Mesolithic on the Move. Papers presented at the Sixth International Conference on the Mesolithic in Europe, Stockholm: 478-484. Oxford: Oxbow Books. pp 479

Katalognummer: 7

Värdering: 1

Geografisk plats: Barum, Skåne, Sverige

Grav ID: Bäckaskog nr 1 (inventarie nr SHM 22438)

Tidsperiod: C14 datering gav 7895±75 B.P.. Dateringen gjordes utifrån ben i graven.

Antal individer: En individ

Bevaringsgrad av skelettet: Mycket välbevarat men får en del skador under grävningsarbetet.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. En undersökning av bäckenbenet och kraniet visade kvinnliga könsmarkörer.

Beräknad ålder: 40-45 år

Kroppspostionering: Sittande ställning med uppdragna knän. Ryggen var något krök med armarna framför magen.

Gravgods/beklädnad: Flinteggad benspets och ett flintspån. Ett tillspetsat föremål av älgben. Tandpärlor.

Positionering av gravgods/beklädnad: Den flinteggade benspetsen hittades vid högra sidan av bröstet. Det tillspetsade föremålet hittades under vänstra delen av bäckenbenet.

Tandpärlorna hittades vid höften.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Saknas.

Rödockra i graven: .

Gravtyp/gravkonstruktion: En grop på ca 1,2 m djup och ett bottenmått på 50 cm/dm.

Fynd i fyllningen: Okänt.

Övrig information:

Källor använda: Wallebom, Björn. 2015. *Kvinnan från Barum - från äldre stenåldern : en forskningshistorik samt därtill några ställningstaganden och tillrättalägganden, kritiska anmärkningar och slutsatser.* Stockholm: Historiska museet

---

Katalognummer: 8

Värdering: 3

Geografisk plats: Uleberg, Bohuslän, Sverige

Grav ID: RAÄ Tossene 280 (Inventarie nr GAM 45677)

Tidsperiod: Ca 4600 f.v.t. Dateringen är gjord på ben i graven.

Antal individer: Två individer. Individ A och B.

Bevaringsgrad av skelettet: Delvis bevarade, ej fullständiga.

Osteologisk könsbestämning: En man och en kvinna. Oklart vem som är vem.

Beräknad ålder: Båda individer är unga vuxna. Ålder är obestämmd.

Kroppspostionering: Sittande position med knäna böjda. Förmodligen satt den ena i den andres knä vid gravsättning. Båda ansikten mot öst.

Gravgods/beklädnad: Okänt.

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Graven bestod av ett litet stenröse som omgav kropparna.

Fynd i fyllningen: Sand och grus. I fyllningen påträffades även träkol.

Övrig information: Funna inom en stenåldersboplat. En yxa av skiffer hittades ovanför graven.

Källor använda: Nordqvist, Bengt. 2000. *Coastal adaptations in the Mesolithic : a study of coastal sites with organic remains from the Boreal and Atlantic periods in Western Sweden*

Göteborg: Göteborgs universitet: institutionen för arkeologi pp 214

Riksantikvarieämbetet. RAÅ Tossene 280

N., Niklasson. 1932-33. Ett bidrag till kännedomen om begravningsskicket under stenåldern i *Göteborgs och Bohusläns Fornminnesförenings Tidskrift* pp 216-223

Katalognummer: 9

Värdering: 2

Geografisk plats: Österröd, Bohuslän, Sverige

Grav ID: ?

Tidsperiod: 8274-7935 f.v.t. Dateringen utfördes på en framtand.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt fragmenterar och ofullständigt.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Bedömningen är säker.

Beräknad ålder: Minst 60 år, troligen runt 84-88 år.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: Saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad: Okänt.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: -

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Sjögren, Karl Göran och Ahlström Torbjörn. 2009. Kvinnan från Österöd. Ett tidigmesolitiskt skelett från Bohuslän i *In Situ*. Lund och Göteborgs universitet. pp 47-64
Sjögren, Karl-Göran och Ahlström, Torbjörn. 2016. Early Mesolithic Burials from Bohuslän, western Sweden i Grunberg, Judith M.; Gramsch, Bernhard; Larsson, Lars; Orschiedt, Jörg och Meller, Harald (red.). *Mesolithic burials - rites, symbols and social organisation of early postglacial communities*. Tyskland: International Conference Halle pp 125-132

Katalognummer: 10

Värdering: 1

Geografisk plats: Stora Bjärs, Gotland, Sverige

Grav ID: ?

Tidsperiod: Beräknas till mesolitikum men ingen C14 datering har gjorts.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Våldigt dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Man. Könsbestämningen är säker.

Beräknad ålder: 35-40 år.

Kroppspostionering: Hocker position (hopkrupen). Med vänster hand under huvudet och höger hand mot bröstet.

Gravgods/beklädnad: Två hjorthornsspetsar och två stora flintspån. Flera mindre flintspån, en flinteggad pilspets, en benspets.

Positionering av gravgods/beklädnad: Hjorthornsspetsarna hittades ovanför bäckenbenet. Benspetsen hittades vid högra delen av bäckenbenet. Flintspån hittades på olika håll, bland annat vid höger axel.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Arvidsson, G. 1979. Stenåldersmannen från Stora Bjärs i Stenkyrka i *Arkeologi på Gotland*, Visby, pp. 17-25

Katalognummer: 11

Värdering: 1

Geografisk plats: Dragsholm, Själland, Danmark

Grav ID: Grav I

Tidsperiod: Ca 4000 f.v.t. Precis på gränsen mellan mesolitikum och neolitikum. Utifrån jämförelser med gravar från Vedbaek är forskare relativt överens om att dessa gravar tillhör senmesolitikum. Erteböllekultur.

Antal individer: Två individer. Individ A och B.

Bevaringsgrad av skelettet: Ofullständiga och fragmenterade men relativt välbevarade.

Osteologisk könsbestämning: Båda individer är kvinnor. Bedömningen är säker.

Beräknad ålder: Individ A beräknas till 18-20 år. Individ B beräknas ha varit över 30 år.

Kroppspostionering: Individ A har en raklång position av överkroppen men benen är böjda med knäna pekandes mot Individ B. Individ B ligger raklång med armarna utmed kroppen. De har båda huvudet mot nordväst.

Gravgods/beklädnad: Ornerad bendolk, tandpärlor av framtänder från kronhjort, en tandpärla från älg och en från urox. Tre tandpärlor från vildsvin. En bennål och en tvärpil.

Positionering av gravgods/beklädnad: Bendolken associeras till Individ A men positionen är okänd. Tandpärlor från kronhjort och älg låg bakom Individ As bäckenben. 22 tandpärlor från kronhjort och en incisiv från urox hittades bakom Individ Bs bäckenben. Tre tandpärlor från vildsvin hittades vid Individ Bs högra överarm. På Individ Bs bröstorg hittades sju tandpärlor från kronhjort. Bennålen hittades bredvid Individ Bs huvud och tvärpilen hittades ovanför.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Båda individer var täckta av rödockra. Särskilt runt huvudet. Stora delar av torson på båda individer var fria från ockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Price, Doug; Ambrose, Stanley H.; Bennike, Pia; Heinemeier, J.; Noe-Nygaard, Nanna; Brinch Petersen, Erik; Vang Petersen, Peter och Richards, Michael. 2007. New information on the Stone Age graves at Dragsholm, Denmark i *Acta Archaeologica*. Wiley, Oxford. pp 193-200

Katalognummer: 12

Värdering: 3

Geografisk plats: Møllegabet, Syddanmark, Danmark

Grav ID: Møllegabet II

Tidsperiod: C14 daterad till 4790 f.v.t.. Dateringen utfördes på delar av båten.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Ofullständigt och dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Man. Okänt hur säker bedömningen är.

Beräknad ålder: 25 år.

Kroppspositionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Två horn från kronhjort och ett från rådjur, alla bearbetade.

Positionering av gravgods/beklädnad: Hornen hittades bredvid och i höjd med den bakre delen av båten.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven:

Gravtyp/gravkonstruktion: Individen begravdes i en båtgrav. Kanoten i sig var svårt bränd på flera ställen. Hittade bark fragment tyder på att de lades över graven.

Fynd i fyllningen:

Övrig information: Stora mängder fynd hittades i området runt graven. Flintspån, flintredskap, yxor, benspetsar, bearbetat horn, fullständiga horn från kronhjort och rådjur och föremål i trä. De har dock inte en direkt koppling till individen. Att båten är bränd kan vara ett tecken på ritual. Men eftersom inte benen är brända kan det lika gärna handla om att utnyttja en båt som inte kunnat användas till något annat.

Källor använda: Grøn, O. och and Skaarup, J.. 1991. Møllegabet II—A Submerged Mesolithic Site and a “Boat Burial” from Aerø i *Journal of Danish Archaeology* 10 pp 38–50

Katalognummer: 13

Värdering: 3

Geografisk plats: Tybrind Vig, Syddanmark, Danmark

Grav ID: Grav I

Tidsperiod: C14 daterad till 5700 f.v.t.

Antal individer: Två individer. Individ A och B.

Bevaringsgrad av skelettet: Okänt.

Osteologisk könsbestämning: Individ A kvinna. Individ B kunde inte bestämmas. Oklart hur säker bedömningen är.

Beräknad ålder: Individ A är ung vuxen. Individ B är ett barn, åldern är obestämmd.

Kroppspostionering: Okänt

Gravgods/beklädnad: Gravgods saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: -

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: Graven utgrävdes genom undervattensarkeologi.

Källor använda: Uldum, Otto. The Excavation of a Mesolithic Double Burial from Tybrind Vig, Denmark i Benjamin, Jonathan; Bonsall, Clive; Pickard, Catriona och Fisher, Anders (red.). 2011. *Submerged Prehistory*. Oxbow books pp 15-20

Katalognummer: 14

Värdering: 3

Geografisk plats: Tybrind Vig, Syddanmark, Danmark

Grav ID: Grav II

Tidsperiod: C14 daterad till 5500 f.v.t.

Antal individer: Två individer. Individ A och B

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt välbevarade.

Osteologisk könsbestämning: Individ A är troligen man. Individ B är obestämd.

Bedömningen är väldigt osäker.

Beräknad ålder:

Kroppspostionering: Båda individerna låg i raklång position med händerna över bäckenbenet.

Gravgods/beklädnad: Gravgods saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad:

Föremål utöver gravgods/beklädnad:

Rödockra i graven:

Gravtyp/gravkonstruktion: Individ B låg något högre än Individ A och verkar ha lagts ner sist.

Fynd i fyllningen:

Övrig information: Graven utgrävdes genom undervattensarkeologi.

Källor använda: Uldum, Otto. The Excavation of a Mesolithic Double Burial from Tybrind Vig, Denmark i Benjamin, Jonathan; Bonsall, Clive; Pickard, Catriona och Fisher, Anders (red.). 2011. *Submerged Prehistory*. Oxbow books pp 15-20

Katalognummer: 15

Värdering: 2

Geografisk plats: Korsör Nor, Själland, Danmark

Grav ID: ?

Tidsperiod: Ingen C14 datering har gjorts. Typologisk datering tyder på erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Ofullständigt och relativt dåligt bevarat.

Osteologisk könsbestämning: Man. Bedömningen är relativt säker.

Beräknad ålder: Okänt.

Kroppspostionering: Raklång position. Huvudet låg mot nordväst med ansiktet i västlig riktning.

Gravgods/beklädnad: Ett flintspån som verkar ha varit del av ett redskap.

Positionering av gravgods/beklädnad: Flintspånet hittades mellan mannens lårben.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Över överkroppen och en del av kraniet upptäcktes ett barklager.

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Norling-Christensen, H., and Broste, K., 1945, Skeletgraven fra Korsør Nor: Et Menneskefund fra Aeldre Stenalder. In Fra Nationalmuseets Arbejdsmark.

Gyldendalske Boghandel— Nordisk Forlag, Köpenhamn. pp 5–17

Katalognummer: 16

Värdering: 3

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbaek, Sjælland

Grav ID: Grav 1 (HB: 1)

Tidsperiod: C14 datering 5370-4890 f.v.t.. Analysen har utförts på kraniet.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Endast kranium och cervikalkotor kvar.

Osteologisk könsbestämning: Olika källor ger olika bedömningar. Bedömningen är därför obestämd.

Beräknad ålder: 15-18 år. Bestämningen har gjorts utifrån kraniet.

Kroppspostionering: Raklång.

Gravgods/beklädnad: Gravgods saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad:-

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Ornamantik saknas.

Rödockra i graven: Saknas.

Gravtyp/gravkonstruktion: Det finns tecken på att individen kan ha flyttats och det är därför osäkert om detta faktiskt kan räknas som en grav.

Fynd i fyllningen: Saknas.

Övrig information:

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 24-25

Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 194

Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1976. Excavation of a Mesolithic Cemetery at Vedbaek, Denmark i *Acta Archaeologica* 47 pp 7, 20

Katalognummer: 17

Värdering: 1

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbaek, Själland

Grav ID: Grav 2 (HB: 2)

Tidsperiod: Ej daterad.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Dåligt bevarad. Kraniet, överkroppen och underarmsbenen kvarstår.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda för analysen är okänt men enligt källan är bedömningen relativt säker.

Beräknad ålder: 50 år.

Kroppspostionering: Sittande position.

Gravgods/beklädnad: Gravgods saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad:-

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Ornamentik saknas.

Rödockra i graven: Saknas.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav

Fynd i fyllningen: Saknas.

Övrig information:

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 25

Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 90

Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1976. Excavation of a Mesolithic Cemetery at Vedbaek, Denmark i *Acta Archaeologica* 47 pp 20

Katalognummer: 18

Värdering: 1**Geografisk plats:** Bøgebakken, Vedbaek, Sjælland**Grav ID:** Grav 3 (HB: 3)**Tidsperiod:** C14 datering 5260-4910 f.v.t. Analysen utfördes utifrån ett av lårbenen.**Antal individer:** En individ.**Bevaringsgrad av skelettet:** Väldigt dåligt bevarat. Ej fullständigt.**Osteologisk könsbestämning:** Kvinna. Ben använda för analysen är okänt men enligt källan är bedömningen relativt säker.**Beräknad ålder:** 35-50 år.**Kroppspostionering:** Raklång position.**Gravgods/beklädnad:** Gravgods saknas.**Positionering av gravgods/beklädnad:-****Föremål utöver gravgods/beklädnad: -****Rödockra i graven:** Rödockra runt bäckenbenet.**Gravtyp/gravkonstruktion:** Flatmarksgrav.**Fynd i fyllningen:** Saknas.**Övrig information:****Källor använda:** Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 25Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 194**Katalognummer: 19****Värdering: 3****Geografisk plats:** Bøgebakken, Vedbaek, Sjælland**Grav ID:** Grav 4 (HB: 4)**Tidsperiod:** C14 datering 5320-5010 f.v.t.. Analysen utfördes utifrån armbågsbenet.**Antal individer:** En individ.**Bevaringsgrad av skelettet:** Väldigt dåligt bevarat. Ej fullständig.

Osteologisk könsbestämning: Olika källor ger olika bedömningar. Bedömningen är därför obestämmd.

Beräknad ålder: 20-30 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: flinteggad ben dolk, flintkniv, sju vildsvinständer och ett större obestämt ben

Positionering av gravgods/beklädnad: Den flinteggade dolken låg placerad vid vänster sida om midjan och flintkniven låg på höger sida om midjan. Sex av tänderna hittades direkt nedanför bäckenbenet och en tand vid höger underarm. Det obestämda benet hittades vid höger överarm.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Saknas.

Rödockra i graven: Rödockra vid överkroppen och bäckenbenet.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen:

Övrig information:

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 25-27

Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 141, 194

Katalognummer: 20

Värdering: 1

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbaek, Själland

Grav ID: Grav 5 (HB: 5)

Tidsperiod: C14 datering 5190-4810 f.v.t. Analysen är utförd utifrån ett lårben och två molarer.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Nästan fullständig.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda för analysen är okänt men enligt källan är bedömningen relativt säker.

Beräknad ålder: 35-45 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Ett flintspån.

Positionering av gravgods/beklädnad: Flintspånet låg vid bäckenbenet.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Saknas.

Rödockra i graven: Rödockra hittades runt individen.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen:

Övrig information: N15 analyser av individens tänder tyder på att hen inte var född i området utan rest dit i senare ålder.

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 27

Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 140, 194

Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1976. Excavation of a Mesolithic Cemetery at Vedbaek, Denmark i *Acta Archaeologica* 47 pp 20

Katalognummer: 21

Värdering: 1

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbaek, Själland

Grav ID: Grav 6 (HB: 6)

Tidsperiod: C14 datering 5240-5120 f.v.t.. Analysen är utförd utifrån en metatarsal.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt välbevarad.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda för analysen är okänt men enligt källan är bedömningen relativt säker.

Beräknad ålder: 35-50 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Hjorthornsyx, tre spånredskap.

Positionering av gravgods/beklädnad: Samtliga fynd hittades vid individens högra sida.

Dock har de förmodligen flyttats runt på grund av djurgångar.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Saknas.

Rödockra i graven: Rödockra hittades vid intakta delar av skelettet.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 27-29

Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 194

Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1976. Excavation of a Mesolithic Cemetery at Vedbaek, Denmark i *Acta Archaeologica* 47 pp 8, 20

Katalognummer: 22

Värdering: 3

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbaek, Själland

Grav ID: Grav 7 (HB: 7)

Tidsperiod: Har inte daterats.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Fullständigt men väldigt dåligt bevarat.

Osteologisk könsbestämning: Obestämd.

Beräknad ålder: Under 20 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Gravgods saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad:-

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Saknas.

Rödockra i graven: Över och underkroppen låg ett tjockt lager rödockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 30

Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1976. Excavation of a Mesolithic Cemetery at Vedbaek, Denmark i *Acta Archaeologica* 47 pp 7

Katalognummer: 23

Värdering: 3

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbaek, Själland

Grav ID: Grav 8 (HB 8A och 8B)

Tidsperiod: C14 datering 5210-4860 f.v.t.. Dateringen utfördes på Individ A utifrån en premolar och en kraniet.

Antal individer: Två individer. Individ A och B.

Bevaringsgrad av skelettet: Båda individer är välbevarade. Individ A är nästan fullständig.

Osteologisk könsbestämning: Individ A är Kvinna. Individ B kan inte könsbestämmas. Ben använda för analysen är okänt men enligt källan är bedömningen relativt säker.

Beräknad ålder: Individ A beräknas vara 18-20 år. Individ B är ett spädbarn.

Kroppspostionering: Individ A ligger i raklång position men hennes bröstorg har en ovanlig position, som om den har varit upphöjd. Individ B låg på rygg med något böjda ben.

Gravgods/beklädnad: Stora mängder genomborrade tandpärlor från kronhjort och vildsvin. Även en tand från en älg. Genomborrade snigel skal från samma art. Ben från en svan.

Positionering av gravgods/beklädnad: Höger om, och delvis under, Individ As kranium hittades runt 200 genomborrade tandpärlor från kronhjort och vildsvin. Under bäckenbenet på Individ A hittades en rad på ca 50 genomborrade tandpärlor från kronhjort, samt en älg tand. Vid bäckenet hittades också flera rader av genomborrade snigel skal. Individ B hade ett flintspån vid höften. Individ B visade sig ligga på ben från en svanvinge.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Individ A hade stora mängder rödockra vid huvudet och bäckenbenet. Individ B hade rödockra både under och över kroppen.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: Enligt Nilsson Stutz (2003) bör den äldre individen ha blivit stöttad av något under ryggen för att ha hamnat i position hon hittades. Kanske tyger eller hudar.

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 30-32

Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 105, 147, 150, 194

Nilsson Stutz, Liv. 2003. *Embodies Rituals & Ritualized Bodies: Tracing Ritual Practices in Late Mesolithic Burials*. Wallin & Dahlholm Boktryckeri AB: Lund

Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1976. Excavation of a Mesolithic Cemetery at Vedbaek, Denmark i *Acta Archaeologica* 47 pp 20

Katalognummer: 24

Värdering: 3

Geografisk plats: Bøgebakken, Sjælland, Danmark

Grav ID: Grav 9

Tidsperiod: Har inte daterats.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Våldigt dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda för analysen är okänt och bedömningen är osäker.

Beräknad ålder: Obestämd.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Ett benföremål.

Positionering av gravgods/beklädnad: Benföremålet hittades delvis under kraniet.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Ett tunt lager rödockra runt kroppen och kraniet.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 32

Katalognummer: 25

Värdering: 1

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbaek, Sjælland

Grav ID: Grav 10

Tidsperiod: C14 datering till ca 4230±90 f.v.t.. Oklart vilken del av skelettet som daterats.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Fullständigt och ovanligt välbevarad.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda för analysen är okänt men enligt källan är bedömningen relativt säker.

Beräknad ålder: 50 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Två stora flintspån. Två stora kronhjortshorn.

Positionering av gravgods/beklädnad: Flintspånen hittades individens bäckenben. Ett av kronhjtshornen låg placerad under skulderna och den andra låg under bäckenbenet.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Rödockra vid kraniet.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav/båtgrav. Fem stora stenar låg placerade vid individens fötter. Ovanför graven hittades delar av en upp och nervänd kanot som även sträcker sig över grav 11 och 12. Härden på kanoten hittades ovanför individens bäckenben.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 32-34

Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 90, 193

Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1976. Excavation of a Mesolithic Cemetery at Vedbaek, Denmark i *Acta Archaeologica* 47 pp 9, 20

Katalognummer: 26

Värdering: 3

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbaek, Sjælland

Grav ID: Grav 11

Tidsperiod: Ingen datering har gjorts.

Antal individer: Individen saknas.

Bevaringsgrad av skelettet: Skelettet saknas.

Osteologisk könsbestämning:-

Beräknad ålder:-

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: Kronhjärtshorn, flintyxa och en benspets.

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Ett lager rödockra i botten av graven.

Gravtyp/gravkonstruktion: Möjligen flatmarksgrav eller båtgrav. Delar av en kanot hittades ovanför graven.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: Trots att graven är tom på ett skelett så verkar en gravritual ha utförts. Stratigrafin av fyllningen tyder på att graven öppnats upp mer än en gång. Enligt Brinch Petersen (2015) så är det möjligt att skelettet har tagits upp efter deponeringen. Av den anledningen räknas detta fortfarande som en grav.

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 36

Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 90

Katalognummer: 27

Värdering: 2

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbaek, Själland

Grav ID: Grav 12

Tidsperiod: C14 datering 5050-4680 f.v.t.. Analysen utfördes utifrån ett av de långa benen, obestämt vilket.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Fullständigt skelett men väldigt dåligt bevarat.

Osteologisk könsbestämning: Man. Metod för analysen är okänd och bestämningen är osäker.

Beräknad ålder: 40-60 år

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Ett flintspån och ett långsmalt benföremål.

Positionering av gravgods/beklädnad: Båda föremålen hittades ovanför individens bäckenben.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Både på och under skelettet hittades stora mängder rödockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav/båtgrav. Ovanför individen hittades rester av en kanot.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 36

Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 90, 194

Katalognummer: 28

Värdering: 1

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbaek, Sjælland

Grav ID: Grav 14

Tidsperiod: C14 datering 5470-5150 f.v.t.. Analysen är utför utifrån en premolar och ett låtben.

Antal individer: En individ

Bevaringsgrad av skelettet: Dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda för analysen är okänt men enligt källan är bedömningen relativt säker.

Beräknad ålder: 30-50 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Ett flintspån och en kärnyxa.

Positionering av gravgods/beklädnad: Flintspånet hittades ovanför individens bäckenben medan yxan hittades vid individens högra skuldra.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Rödockra hittades runt kraniet.

Gravtyp/gravkonstruktion: -

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 36

Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 194

Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1976. Excavation of a Mesolithic Cemetery at Vedbaek, Denmark i *Acta Archaeologica* 47 pp 20

Katalognummer: 29

Värdering: 3

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbaek, Själland

Grav ID: Grav 15

Tidsperiod: C14 datering 5310-4910 f.v.t.. Analysen har utförts utifrån två tänder från Individ A

Antal individer: Två individer. Individ A och B.

Bevaringsgrad av skelettet: Väldigt dåligt bevarad, endast fragmenterade ben.

Osteologisk könsbestämning: Individ A är Kvinna. Individ B är obestämd. Ben använda för analysen är okänt och bedömningen är osäker.

Beräknad ålder: Individ A är 20-40 år. Individ B är ett spädbarn, ålder är obestämt.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Saknas.

Rödockra i graven: Fläckar av rödockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Okänt.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 139-140

Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1976. Excavation of a Mesolithic Cemetery at Vedbaek, Denmark i *Acta Archaeologica* 47 pp 9, 14

Katalognummer: 30

Värdering: 3

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbaek, Själland

Grav ID: Grav 18

Tidsperiod: Har inte daterats.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Våldigt dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Barn, ålder är obestämd.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Individen är täckt av rödockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 38

Katalognummer: 31

Värdering: 3

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbæk, Sjælland

Grav ID: Grav 19

Tidsperiod: C14 datering 5480-5180 f.v.t.. Analysen är utförd utifrån Individ As underkäke och en incisiv och en molar. Det gjorde också en analys på Individ Cs skalle som gav samma resultat.

Antal individer: Tre individer. Individ A, B och C.

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt välbevarade. Individ A och C är nästan fullständiga.

Osteologisk könsbestämning: Individ A är troligen kvinna.

Individ B är obestämd.

Individ C är kvinna.

Ben använda för analysen av alla tre individer är okänt.

Beräknad ålder: Individ A är 25-35 år.

Individ B är ett spädbarn.

Individ C är 35-40 år.

Kroppspostionering: Individ A och C ligger i raklång position med huvuden vända in mot Individ B som är placerad mellan dem. Individ B och C har ansikten mot varandra. och Individ B ligger delvis under Individ C.

Gravgods/beklädnad: Genomborrade tandpärlor från kronhjort, vildsvin, uroxe och människa. Underkäke från ett mindre rovdjur. Ett flintspån. Ben från rådjur.

Positionering av gravgods/beklädnad: Ca 50 genomborrade tandpärlor från kronhjort, vildsvin, uroxe och människa hittades på Individ Cs bröstorg. Tänder från kronhjort samt underkäken från rovdjuret hittades också på bröstorg. Ben från rådjur samt flintspånet hittades under Individ Cs käke.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Mellan två av Individ As halskotor hittades en benspets som troligen är dödsorsaken.

Rödockra i graven: Individ A hade ett rödockra vid kraniet, överkroppen och bäckenbenet. Individ B hade rödockra vid kraniet, skuldrorna och benen. Individ C hade rödockra vid kraniet och överkroppen.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbæk*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 38

Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 141, 194

Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1976. Excavation of a Mesolithic Cemetery at Vedbaek, Denmark i *Acta Archaeologica* 47 pp 7

Katalognummer: 32

Värdering: 1

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbaek, Sjælland

Grav ID: Grav 20

Tidsperiod: C14 datering 5610-5250 f.v.t.. Analysen har utförts utifrån lårbenet.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Välbevarad, kraniet saknas.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda för analysen är okänt men enligt källan är bedömningen relativt säker.

Beräknad ålder: Obestämd.

Kroppspostionering: Hocker position (ihopkrupen).

Gravgods/beklädnad: Saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad:-

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Saknas.

Rödockra i graven: Saknas.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen:

Övrig information: Den hittills äldst daterade individen på Bøgebakken.

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 38-40

Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 136, 194

Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1976. Excavation of a Mesolithic Cemetery at Vedbaek, Denmark i *Acta Archaeologica* 47 pp 9, 20

Katalognummer: 33

Värdering: 3

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbæk, Sjælland

Grav ID: Grav 21

Tidsperiod: Har inte daterats.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Individen är ett barn, ålder obestämd.

Kroppspostionering: Raklång position med mycket böjda ben.

Gravgods/beklädnad: Saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad:-

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Saknas.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbæk*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 40

Katalognummer: 34

Värdering: 1

Geografisk plats: Bøgebakken, Vedbæk, Sjælland

Grav ID: Grav 22

Tidsperiod: Har inte daterats.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Välbevarad. Fullständig.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda för analysen är okänd men enligt källan är bedömningen relativt säker.

Beräknad ålder: 40-50 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Två stora kronhjortshorn. Fiskben.

Positionering av gravgods/beklädnad: Hornen låg bakom individens kranium. Fiskbenen hittades i en nedgrävning vid individens kranium.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Saknas.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav. Graven var ovanligt smal i jämförelse med de andra gravarna vid Bøgebakken.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1975. *Gravene på Bøgebakke, Vedbaek*. Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune pp 40

Brinch Petersen, Eric. 2015. Diversity of mesolithic Vedbaek i Randsborg, Klavs(red.). *Acta Archeologica*. wiley, Oxford pp 106

Albrethsen, Svend Erik och Brinch Petersen, Erik. 1976. Excavation of a Mesolithic Cemetery at Vedbaek, Denmark i *Acta Archaeologica* 47 pp 9, 20

Katalognummer: 35

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 1

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Ertebøllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Dåligt bevarad men alla delar av skelettet är närvarande.

Osteologisk könsbestämning: Troligen man. Ben använda för analysen är endast delar av kraniet, bedömningen är därför osäker.

Beräknad ålder: 50 års ålder, förmodligen äldre.

Kroppspostionering: Hocker position (ihopkrupen)

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 5-6

Katalognummer: 36

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 2

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ

Bevaringsgrad av skelettet: Dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Möjligen man. Ben använda för analysen innefattar endast delar av kraniet, bedömningen anses väldigt osäker..

Beräknad ålder: Runt 60 år.

Kroppspostionering: Halvsittande position.

Gravgods/beklädnad: Saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 6

Larsson, Lars. 1981. En 7000-årig sydkustboplats. Nytt och gammalt från Skateholm. i *Limhamniana*. 17-46 pp 33

Katalognummer: 37**Värdering: 1****Geografisk plats:** Skateholm I, Skåne, Sverige**Grav ID:** Grav 3

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt välbevarad men kraniet var extremt kollapsat.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda för analysen innefattar både kranium och bäckenbenet. Bedömningen anses säker.

Beräknad ålder: Mellan 19 och 20 år.

Kroppspostionering: Upprätt sittande position.

Gravgods/beklädnad: Sälkäke. Mörkfärgning, troligen från kärl, med fiskben.

Positionering av gravgods/beklädnad: Sälkäken hittades vid individens huvud. Fiskben hittades vid huvudet.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Kroppen var strödd med rödockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 7

Larsson, Lars. 1981. En 7000-årig sydkustboplats. Nytt och gammalt från Skateholm. i *Limhamniana*. 17-46 pp 20

Larsson, Lars. 1980. Stenålderjägarnas boplats och gravar vid Skateholm. i *Limhamniana* 13-39 pp 26

Katalognummer: 38

Värdering: 1**Geografisk plats:** Skateholm I, Skåne, Sverige**Grav ID:** Grav 4**Tidsperiod:** C14 datering visar 6240±85. Analysen gjorde utifrån collagen från ett lårben.**Antal individer:** En individ**Bevaringsgrad av skelettet:** Välbevarad.**Osteologisk könsbestämning:** Kvinna. Ben använda för analysen innefattar både kranium och bäckenbenet. Bedömningen anses säker.**Beräknad ålder:** Mellan 40-50 år.**Kroppspostionering:** Hocker position (ihopkrupen).**Gravgods/beklädnad:** Saknas.**Positionering av gravgods/beklädnad:** -**Föremål utöver gravgods/beklädnad:** -**Rödockra i graven:** -**Gravtyp/gravkonstruktion:** Flatmarksgrav.**Fynd i fyllningen:** -**Övrig information:****Källor använda:** Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 7-13Håkansson, S. 1982. University of Lund radiocarbon dates XV. *Radiocarbon* 24 pp 206Larsson, Lars. 1981. En 7000-årig sydkustboplats. Nytt och gammalt från Skateholm. i *Limhamniana*. 17-46 pp 20**Katalognummer: 39****Värdering: 3****Geografisk plats:** Skateholm I, Skåne, Sverige**Grav ID:** Grav 5**Tidsperiod:** Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.**Antal individer:** En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: De flesta kroppsdelar närvarande men dåligt bevarade.

Osteologisk könsbestämning: Troligen man. Ben använda i analysen är begränsad till en del av bäckenbenet (Os coxae sin). Bedömningen anses osäker.

Beräknad ålder: Mellan 19-20 år.

Kroppspostionering: Halvsittande position.

Gravgods/beklädnad: Ett benredskap.

Positionering av gravgods/beklädnad: Okänt.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 13

Larsson, Lars. 1981. En 7000-årig sydkustboplats. Nytt och gammalt från Skateholm. i *Limhamniana*. 17-46 pp 20

Katalognummer: 40

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 6

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: Två individer. Individ A och B.

Bevaringsgrad av skelettet: Individ A är nästan fullständig men väldigt dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Individ A är en kvinna. Ben använda för analysen innefattar både kranium och bäckenbenet. Bedömningen anses vara säker. Individ B kan inte könsbestämmas.

Beräknad ålder: Individ A är 30-40 år. Individ B är ett spädbarn eller foster.

Kroppspostionering: Individ A hittades i sittande position med Individ B placerad ovanför bäckenbenet.

Gravgods/beklädnad: 30 tandpärlor från vildsvin och en från älg. Fiskben.

Positionering av gravgods/beklädnad: De 30 tandpärlorna hittades ovanför Individ As bäckenben. Fiskbenen hittades i ett mörkfärgat område vid Individ As högra smalben.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Båda individerna var täckta av rödockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: Några av tandpärlorna som hittades upptäcktes under spädbarnet vilket indikerar att barnet förmodligen fötts och placerats i kvinnans famn, snarare än att det var ett foster. De kan dock ha hamnat där under skelettets nedbrytning. Tand från en älg måste ha varit svår att få tag på i Skåne under denna perioden.

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 13-16

Larsson, Lars. 1989. Late Mesolithic Settlements and Cemeteries at Skateholm, Southern Sweden i Bonsall, Clive (red.). *The Mesolithic Europe: Papers presented at the third international symposium* pp 372

Larsson, Lars. 1984a. The Skateholm Project i *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum : Papers of the Archaeological Institute, University of Lund*. Lund : Lunds universitetets historiska museum pp 20

Katalognummer: 41

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 7

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Nästan fullständigt skelett men väldigt nedbrutet.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda för analys innefattar endast kraniet men könsmarkörerna ska extremt tydligt indikera manligt kön. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Mellan 30-40 år.

Kroppspostionering: Hocker position (ihopkrupen).

Gravgods/beklädnad: Fiskben. Ett flintspån och en tvärpil.

Positionering av gravgods/beklädnad: Fiskbenen hittades vid individens fotben. Flintspånet hittades bakom huvudet. Tvärpilen hittades vid individens högra arm.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 17

Jonsson, Leif. 1986. Fish Bones in Late Mesolithic Human Graves at Skateholm, Scania, South Sweden. i Brinkhuizen, D. C. och Clason, A.T. (red.). *Fish and Archeology*, Bar Intern. Series 294 pp 64

Larsson, Lars. 1981. En 7000-årig sydkustboplats. Nytt och gammalt från Skateholm. i *Limhamniana*. 17-46 pp 20

Strassburg, Jimmy. 2000. *Shamanic Shadows: One Hundred Generations of Undead Subversion in Southern Scandinavia 7000-4000 BC*. Stockholm university: Stockholm 206

Larsson, Lars. 1980. Stenålderjägarnas boplats och gravar vid Skateholm. i *Limhamniana* 13-39 pp 32

Katalognummer: 42

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 8

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ, ett barn.

Bevaringsgrad av skelettet: Endast tänder och del av mandibula kvar.

Osteologisk könsbestämning: -

Beräknad ålder: 4-5 år.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 17

Katalognummer: 43

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 11

Tidsperiod: C14 analys utförd på träkol i graven gav 6290±85 B.P..Erteböllekultur.

Antal individer: En individ

Bevaringsgrad av skelettet: Fragmenterat och bränt.

Osteologisk könsbestämning: Möjligen en man. Ben använda för analysen är okänt, troligen fragment av kraniet. Bedömningen anses osäker.

Beräknad ålder: 40-50 år.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: Djurben från hund, säl, kronhjort, gris, fågel och fisk. Oklart om dessa kan räknas som gravgods eller om de är rester från en måltid som hamnat där.

Positionering av gravgods/beklädnad: Utspridda i området.

Föremål utöver gravgods/beklädnad:-

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Brandgrav? De brända fragmenten från individen var utspridda över ca 10 kvadratmeter. Om det kan räknas som en kremering så är den ovanlig. Stolphål hittades i området vilket kan indikera en struktur i samband med begravningen.

Fynd i fyllningen:-

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 18-20

Larsson, Lars. 1989. Late Mesolithic Settlements and Cemeteries at Skateholm, Southern Sweden i Bonsall, Clive (red.). *The Mesolithic Europe: Papers presented at the third international symposium* pp 372

Larsson, Lars. 1981. En 7000-årig sydkustboplats. Nytt och gammalt från Skateholm. i *Limhamniana*. 17-46 pp 42

Katalognummer: 44

Värdering: 2

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 12

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Dåligt bevarad, huvudet saknas.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda i analysen innefattar delar av bäckenbenet samt extremitetsben. Trots att det är få ben har använts i analysen som för med sig tydliga könsmarkörer beskrivs bedömningen som relativt säker.

Beräknad ålder: Förmodligen mellan 19-20 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: En stor bit bärnsten och en benspets.

Positionering av gravgods/beklädnad: Bärnstenen hittades individens lårben. Benspetsen hittades vid individens högra lårben.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Rödockra hittades över höger lårben och ett litet parti på bröstet.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 19-20

Strassburg, Jimmy. 2000. *Shamanic Shadows: One Hundred Generations of Undead Subversion in Southern Scandinavia 7000-4000 BC*. Stockholm university: Stockholm pp 197

Larsson, Lars. 1981. En 7000-årig sydkustboplats. Nytt och gammalt från Skateholm. i *Limhamniana*. 17-46 pp 22

Katalognummer: 45

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 13

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: En majoritet av benen har splittrats eller krossats. Ben från höger hand och vänster fot saknas helt och kan ha brutits ner eller tagits från graven. Skelettet är dåligt bevarat.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda för analysen innefattar delar av kraniet och bäckenbenet. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Mellan 30-40 år

Kroppspostionering: Benen ligger i en röra, endast hand och fotben ligger i rätt anatomisk position.

Gravgods/beklädnad: Saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: En tvärpil hittades i individens bäckenben, en indikation på att detta kan ha varit dödsorsaken.

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav. Meter lång grop.

Fynd i fyllningen:-

Övrig information: Kroppen verkar ha utsatts för extremt våld innan den begravdes.

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 20-23

Larsson, Lars. 1989. Late Mesolithic Settlements and Cemeteries at Skateholm, Southern Sweden i Bonsall, Clive (red.). *The Mesolithic Europe: Papers presented at the third international symposium* pp 372

Larsson, Lars. 1981. En 7000-årig sydkustboplats. Nytt och gammalt från Skateholm. i *Limhamniana*. 17-46 pp 23-24

Katalognummer: 46

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 14

Tidsperiod: C14 analys av träkol från fyllningen gav 5930±125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: Två individer, Individ A och B

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt välbevarade.

Osteologisk könsbestämning: Individ A är en man. Ben använda i analysen innefattar både kraniet och bäckenbenet. Bedömningen anses vara säker. Individ B är en kvinna. Ben använda i analysen innefattar både kraniet och bäckenbenet. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Individ A är mellan 45 och 55 år. Individ B är 17-19 år.

Kroppspostionering: Individ A placerades raktlång medan individ B låg i hocker position (hopkrupen). Bådas huvuden ligger mot söder med ansikten riktade mot öster. Då låg väldigt nära varandra och Individ Bs ben ligger över Individ As.

Gravgods/beklädnad: En klump rött, järnk koncentrerat material. Tåben från rådjur.

Positionering av gravgods/beklädnad: Klumpen hittades vid Individ Bs huvud. Tåbenen hittades på Individ As bröstorg.

Föremål utöver gravgods/beklädnad:-

Rödockra i graven:-

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav. Graven var ovanligt djup.

Fynd i fyllningen: Graven ligger i ett kompakt sandlager. Kranium från mård och fragment från kronhjort, rådjur och vildsvin hittades i fyllningen precis ovanför Individ Bs ben.

Övrig information: En del av individ Bs kranium hade brutits av och kan indikera att hon dödades kort innan gravsättningen.

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 23-26

Larsson, Lars. 1989. Late Mesolithic Settlements and Cemeteries at Skateholm, Southern Sweden i Bonsall, Clive (red.). *The Mesolithic Europe: Papers presented at the third international symposium* pp 372

Strassburg, Jimmy. 2000. *Shamanic Shadows: One Hundred Generations of Undead Subversion in Southern Scandinavia 7000-4000 BC*. Stockholm university: Stockholm pp 196

Larsson, Lars. 1981. En 7000-årig sydkustboplats. Nytt och gammalt från Skateholm. i *Limhamniana*. 17-46 pp 42

Katalognummer: 47

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 16

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Fragmenterat, övre delen av skelettet har påverkats av plogning.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda i analysen är bäckenbenet och lårbenet. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Vuxen individ. Åldern är obestämd.

Kroppspostionering: Halvsittande position.

Gravgods/beklädnad: Ca 30 genomborrade tandpärlor från kronhjort.

Positionering av gravgods/beklädnad: Vid individens fotben.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 26-28

Strassburg, Jimmy. 2000. *Shamanic Shadows: One Hundred Generations of Undead Subversion in Southern Scandinavia 7000-4000 BC*. Stockholm university: Stockholm pp 197

Katalognummer: 48

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 20

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Endast brända fragment.

Osteologisk könsbestämning:-

Beräknad ålder:-

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: Tre brända flinta.

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Brandgrav.

Fynd i fyllningen:-

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 28

Katalognummer: 49

Värdering: 2

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 21

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt fragmenterat.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Delar av bäckenbenet indikerar tydligt ett kvinnligt kön. Bedömningen anses vara relativt säker.

Beräknad ålder: En ung vuxen. Åldern är obestämmd.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: 6 tänder från vildsvin och fragment från fem tänder av hjortdjur.

Positionering av gravgods/beklädnad: Tänder från vildsvin hittades höftpartiet. Två av dem hittades under bäckenbenet. Tänderna från hjortdjur låg placerade i en rad över individens kranium.

Föremål utöver gravgods/beklädnad:-

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: En nedgrävning i botten av en fyra meter lång oval grop. Det är oklart om individen begravdes i samband med den.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 28-29

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 13-14

Katalognummer: 50

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 22

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Skelettet är ofullständigt men relativt välbevarat.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda i analysen är endast kraniet, däremot visar alla könsmarkörer tydligt ett manligt kön. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Över 60 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: En yxa av kronhjortshorn med genomborrat skafthål. Yxan är flitigt använd och är ornerad. Flera fiskben. Fem avslag av flinta som troligen kommer från samma kärna.

Positionering av gravgods/beklädnad: Yxan av kronhjortshorn låg placerad vid vänster underarm. Fiskbenen hittades mellan tårna på individen. Avslagen av flinta hittades under tåbenen.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: En nedgrävning skedde vid ett senare tillfälle i den centrala delen av graven vilket förde med sig förstörelse av höftpartiet och extremitetsben.

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 29-32

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 14-15

Katalognummer: 51

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 24

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Dåligt bevarad och extremt kollapsad. Större delen av skelettet finns.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda i analysen är kraniet och bäckenbenet. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Åtminstone 50 år.

Kroppspostionering: Hocker position (hopkrupen). Händerna var placerade i anslutning till ansiktet.

Gravgods/beklädnad: Saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: Fiskben i bukregionen.

Rödockra i graven: Ett tunt lager rödockra vid höften.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 32

Larsson, Lars. 1982. Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält. i *Limhamniana* 11-41 pp 15-16

Katalognummer: 52

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 25

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt fragmenterar och dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda i analysen är en återskapning av en del av bäckenbenet (incisura ischiadica major). Bedömningen anses vara osäker.

Beräknad ålder: Mellan 30-40 år.

Kroppspostionering: Sittande position. Händerna placerade vid höften.

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Ett tjock lager rödockra täckte bröstet och höften.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 32-33

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 17

Katalognummer: 53

Värdering: 2

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 26

Tidsperiod: C14 analys visar 5990±70 B.P.. Dateringen gjordes på kol i graven.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda i analysen innefattar endast underkåken och en del av bäckenbenet. Bedömningen anses vara osäker.

Beräknad ålder: 35-45 år.

Kroppspostionering: Hocker position (ihopkrupen). Arm- och ben extremiteter var tätt samman. Positionen av individens extremiteter antyder att hon blivit ihopsurrad vid nedläggningen.

Gravgods/beklädnad: Gravgods saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad:-

Föremål utöver gravgods/beklädnad:-

Rödockra i graven: Området runt huvudet och höften var färgat av rödockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Graven var placerad i en nedsjunkning i en större grop. Runt gropen hittades fyra stolphål vilket verkar markera en trästruktur byggd ovanför graven. Kol hittades utanför skelettet vilket visade sig komma från trästockar som placerats ovanför graven. Det verkar som en struktur bränts ner i samband med begravningen.

Fynd i fyllningen: Stora mängder kol hittades ovanför skelettet.

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 33

Larsson, Lars. 1989. Late Mesolithic Settlements and Cemeteries at Skateholm, Southern Sweden i Bonsall, Clive (red.). *The Mesolithic Europe: Papers presented at the third international symposium* pp 372

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 17

Håkansson, S. 1984. University of Lund radiocarbon dates XVII i *Radiocarbon* 26 pp 406

Katalognummer: 54

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 27

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Troligen man. Ben använda i analysen innefattar delar av bäckenbenet och tänder. Bedömningen anses vara osäker.

Beräknad ålder: Mellan 35-45 år.

Kroppspostionering: Raklång position. Höger arm utmed kroppen och vänster arm böjd in över bröstet.

Gravgods/beklädnad: Gravgåvor saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad:-

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 33-34

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 17-18

Katalognummer: 55

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 28

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Välbevarad.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda i analysen är både kraniet och bäckenbenet. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Osäker åldersbedömning. Äldre vuxen.

Kroppspostionering: Raklång position. Armarna utmed kroppen.

Gravgods/beklädnad: Tre horntaggar gjorda av kronhjortshorn.

Positionering av gravgods/beklädnad: Horntaggar påträffades snett ovanför mannens huvud.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Rödockra hittades i anslutning till höger höft och lårben.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: Tre långa ben saknas. Det kan antingen bero på att de kapats innan gravsättning eller tagits upp ur graven efter gravsättning. Skelettdelar runt omkring är intakta vilket pekar mot den sistnämnda förklaringen. Det är oklart om det kommer sig av mänsklig inblandning eller djur.

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 34-35

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 18-19

Katalognummer: 56

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne

Grav ID: Grav 29

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt dåligt bevarad. Endast några få ben och tänder kvar.

Osteologisk könsbestämning: Obestämd.

Beräknad ålder: Obestämd.

Kroppspostionering: Troligen i hocker position (ihopkrupen)

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 19

Katalognummer: 57

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 30

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Endast kraniala fragment och några extremitetsben.

Osteologisk könsbestämning: Obestämd.

Beräknad ålder: Vuxen individ. Ålder är obestämd.

Kroppspostionering: Troligen raklång position.

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Kraftig färgning av rödockra vid överkroppen.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 35

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 19

Katalognummer: 58

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 31

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Endast kraniala fragment och tänder kvar.

Osteologisk könsbestämning: Obestämd.

Beräknad ålder: Troligen runt 15 år.

Kroppspostionering: Obestämt.

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 19

Katalognummer: 59

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 32

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt dåligt bevarad. Sönder plogad.

Osteologisk könsbestämning: Obestämd.

Beräknad ålder: En vuxen individ. Ålder är obestämd.

Kroppspostionering: Troligen sittande position.

Gravgods/beklädnad: Spånkniv.

Positionering av gravgods/beklädnad: Spånkniven hittades i anslutning till höften.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Rödockra färgade partier förekommer i anslutning till lårbenen.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav. Rund grop.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 36

Katalognummer: 60

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 33

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt välbevarad.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda för analysen är okänt men enligt källan indikerar alla observerbara könsmarkörer ett manligt kön. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Minst 45 år.

Kroppspostionering: Liggandes raktlång på mage med armarna utmed kroppen.

Gravgods/beklädnad: Tvärpilar. Fiskben.

Positionering av gravgods/beklädnad: En tvärpil hittades mellan lårbenen och en vid fötterna. Fiskbenen hittades till vänster om kroppen i ett område som var mörkfärgat område.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav. Avlång grop.

Fynd i fyllningen: Fylld med mörkbrun sand. I fyllningen hittades stora mängder ben, därav större delen av en hundskalle. Det hittades även bearbetad flinta i fyllningen.

Övrig information: Individen har placerats på ett väldigt ovanligt sätt, på mage.

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 36-37

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 20

Jonsson, Leif. 1986. Fish Bones in Late Mesolithic Human Graves at Skateholm, Scania, South Sweden. i Brinkhuizen, D. C. och Clason, A.T. (red.). *Fish and Archeology*, Bar Intern. Series 294 pp 65

Katalognummer: 61

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 34

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Obestämd.

Beräknad ålder: Mellan 35-45 år.

Kroppspostionering: Raklång position. Huvudet mot väster.

Gravgods/beklädnad: 22 cm benspets från okänt däggdjur. En tvärpil och ett bearbetat ben.

Positionering av gravgods/beklädnad: Benspetsen hittades under revbenen. Tvärpilen låg vid individens fötter och det bearbetade benet hittades bakom nacken.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: Höger femur saknades helt, det finns inte heller några tecken på att den har brutits ned.

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 37

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 20-21

Katalognummer: 62

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 35

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda i analysen är bäckenbenet.

Bedömningen anses vara relativt säker.

Beräknad ålder: Mellan 30-40 år.

Kroppspostionering: Hocker position (hopkrupen). Händerna låg placerade framför ansiktet.

Gravgods/beklädnad: Fiskben.

Positionering av gravgods/beklädnad: Fiskbenen hittades vid individens fotben.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Rödockra hittades i ett parti vid armbågarna.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 37-38

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 21

Jonsson, Leif. 1986. Fish Bones in Late Mesolithic Human Graves at Skateholm, Scania, South Sweden. i Brinkhuizen, D. C. och Clason, A.T. (red.). *Fish and Archeology*, Bar Intern. Series 294 pp 67

Katalognummer: 63

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 36

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Mellan 30-40 år.

Kroppspostionering: Raklång position. Huvudet åt sidan.

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Ovanligt stor mängd rödockra i anslutning till höften och lårbenet.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 38

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 22

Katalognummer: 64

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 37

Tidsperiod: C14 analys visar 6270±70 B.P.. Materialet som analyserades var collagen från ett lårben.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt välbevarad och nästan fullständigt.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda i analysen innefattar delar av bäckenbenet och kraniet. Bedömningen anses vara relativt säker.

Beräknad ålder: Mellan 40-50 år.

Kroppspostionering: Raklång position. Armarna utmed kroppen.

Gravgods/beklädnad: Fiskben.

Positionering av gravgods/beklädnad: Fiskbenen hittades i en mörkfärgning till vänster om individens huvud.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Höften och kraniets högra sida var kraftigt färgade av rödockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 38-39

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 22-23

Jonsson, Leif. 1986. Fish Bones in Late Mesolithic Human Graves at Skateholm, Scania, South Sweden. i Brinkhuizen, D. C. och Clason, A.T. (red.). *Fish and Archeology*, Bar Intern. Series 294 pp 67

Katalognummer: 65

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne

Grav ID: Grav 38

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda i analysen innefattar kraniet, underkäken och lårbenet. Alla observerbara könsmarkörer indikerar manligt kön. Bedömningen anses vara relativt säker.

Beräknad ålder: Vuxen individ. Obestämd ålder.

Kroppspostionering: Hocker position (hopkrupen). Vänster arm låg placerats så att handen låg vid ansiktet.

Gravgods/beklädnad: Saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad:-

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Området bakom nacken och runt höften är färgat av rödockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 39

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö 23

Katalognummer: 66

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 39

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt fragmenterad.

Osteologisk könsbestämning: Obestämd.

Beräknad ålder: Över 50 år.

Kroppspostionering: Troligen sittande position.

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Rödockra hittades runt huvudet och övre delen av bröstkorgen.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: Starkt skadad av en senare nedgrävning.

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 89

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 23

Katalognummer: 67

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 40

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt fragmenterad.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda i analysen är endast en del av bäckenbenet. Bedömningen anses vara väldigt osäker.

Beräknad ålder: 40-45 år.

Kroppspostionering: Hocker position (ihopkrupen)

Gravgods/beklädnad: Tänder från vildsvin.

Positionering av gravgods/beklädnad: Tänderna hittades på individens bröstorg.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 89

Larsson, Lars. 1983. Skateholmsprojektet. Jägare-fiskare-bönder. i *Limhamniana 7-40* pp 9

Katalognummer: 68

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 41

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ och ett barn (dubbelgrav?). Individ A och B.

Bevaringsgrad av skelettet: Båda individer är relativt välbevarad. Skallen på Individ A är krossad.

Osteologisk könsbestämning: Individ A är man. Ben använda för analysen är okänt men enligt källan indikerar alla observerbara könsmarkörer ett manligt kön. Bedömningen anses vara säker. Individ B kan inte könsbestämmas.

Beräknad ålder: Individ A är minst 55 men troligen äldre. Individ B är fyra år.

Kroppspostionering: Individ A ligger i hocker position (ihopkrupen). Individ B ligger vänd mot Individ A, också i hocker position.

Gravgods/beklädnad: Två tandpärlor från björn. Fyra genomborrade bitar bärnsten. En kort benspets och en flintkniv.

Positionering av gravgods/beklädnad: Tandpärlorna hittades på Individ Bs bröst och bärnstenen hittades strax under dem. Benspetsen och kniven låg vid Individ Bs lår.

Föremål utöver gravgods/beklädnad:-

Rödockra i graven: Rödockra var spritt över Individ B.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen:-

Övrig information: Det är osäkert om det ska räknas som en dubbelgrav då det finns indikationer på att de har begravts separat.

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 89

Larsson, Lars. 1989. Late Mesolithic Settlements and Cemeteries at Skateholm, Southern Sweden i Bonsall, Clive (red.). *The Mesolithic Europe: Papers presented at the third international symposium* pp 372-373

Katalognummer: 69

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 42

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Endast tänder kvar.

Osteologisk könsbestämning:-

Beräknad ålder: 2-3 år.

Kroppspostionering: -

Gravgods/beklädnad: Saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad:-

Föremål utöver gravgods/beklädnad:-

Rödockra i graven:-

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen:-

Övrig information:-

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 89

Katalognummer: 70

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 43

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Nästan fullständigt, men relativt dåligt bevarat. Skallen är krossad.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda i analysen innefattar kraniet och bäckenbenet. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Minst 45 år, troligen mer.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 89

Larsson, Lars. 1983. Skateholmsprojektet. Jägare-fiskare-bönder. i *Limhamniana* 7-40 pp 13

Katalognummer: 71

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 44

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Endast fragment kvar, främst av extremiteter.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: 60 år.

Kroppspostionering: -

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 90

Katalognummer: 72

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 45

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt fragmenterad.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Mellan 25-30 år.

Kroppspostionering: Hocker position (hopkrupen)

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 90

Katalognummer: 74

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 46

Tidsperiod: Mellan 6290± 95 f.v.t. och 5930± 125 f.v.t. Kongemosekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Ett fullständigt kranium, dåligt bevarade skelett delar.

Osteologisk könsbestämning: Möjligen kvinna. Ben använda i analysen innefattar kraniet, könsmarkörerna är svaga. Bedömningen anses väldigt osäker.

Beräknad ålder: Minst 50 år.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: Fyra bitar bärnsten, tre set av framtänder från kronhjärt.

Positionering av gravgods/beklädnad: Samtliga gravgods hittades bakom huvudet.

Föremål utöver gravgods/beklädnad:

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: I fyllningen hittades bland annat elva bitar bärnsten.

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 90

Larsson, Lars. 1984a. The Skateholm Project i *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum : Papers of the Archaeological Institute, University of Lund*. Lund : Lunds universitetets historiska museum pp 22

Katalognummer: 75

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 47

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: Två individer. Individ A och B.

Bevaringsgrad av skelettet: Individ A är relativt välbevarad. endast fragment från individ B.

Osteologisk könsbestämning: Individ A är en man. Ben använda i analysen innefattar kraniet och bäckenbenet. Könsmarkörer vid kraniet är svaga men tydligare vid bäckenbenet. Troligen för att individen är ung. Bedömning anses vara relativt säker. Individ B kan inte könsbestämmas.

Beräknad ålder: Individ A är 14-16 år. Individ B är runt 6 månader till 1 år.

Kroppspostionering: Individ A hittades i en raklång position. Individ B ligger på Individ As högra sida i raklång position.

Gravgods/beklädnad: Tre stenyxor, ett stort spån, en avlång sten och två tandpärlor.

Positionering av gravgods/beklädnad: Yxorna, spånet och stenen hittades mellan Individ As lår. Tandpärlorna hittades vid Individ As vänstra hand.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav. Graven är ovanligt djup.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 90

Larsson, Lars. 1984a. The Skateholm Project i *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum : Papers of the Archaeological Institute, University of Lund*. Lund : Lunds universitetets historiska museum pp 23

Katalognummer: 75

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 48

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Vuxen individ. Ålder är obestämd.

Kroppspostionering: Okänt.

Gravgods/beklädnad: Flera flintspån.

Positionering av gravgods/beklädnad: Hittades vid högra benet.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 90

Strassburg, Jimmy. 2000. *Shamanic Shadows: One Hundred Generations of Undead*

Subversion in Southern Scandinavia 7000-4000 BC. Stockholm university: Stockholm pp 206

Katalognummer: 76

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 49

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Mellan 50-60 år.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: Flintspån.

Positionering av gravgods/beklädnad: Flintspånet hittades vid nedre delen av kroppen.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 90

Strassburg, Jimmy. 2000. *Shamanic Shadows: One Hundred Generations of Undead Subversion in Southern Scandinavia 7000-4000 BC*. Stockholm university: Stockholm 205

Katalognummer: 77

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 50

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ

Bevaringsgrad av skelettet: Endast fotben och tibia.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Vuxen individ. Ålder är obestämd.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 90

Katalognummer: 78

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 51

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Möjligen en man. Ben använda för analysen innefattar endast delar av kraniet och utfördes under utgrävningen då benen föll samman. Bedömningen anses vara väldigt osäker.

Beräknad ålder: Mellan 40-50 år.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad:-

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 90

Katalognummer: 79

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 52

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Fragmenterad och dåligt bevarad.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Mellan 45-50 år.

Kroppspostionering: Hocker position (ihopkrupen)

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 90

Katalognummer: 80

Värdering: 2

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 53

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Till stor del intakt men skelettet är nedbrutet och krossat.

Osteologisk könsbestämning: Möjligen kvinna. Ben använda i analysen innefattar delar av kraniet och bäckenbenet men en majoritet av könsmarkörerna är svaga. Bedömningen anses vara osäker.

Beräknad ålder: 18-20 år.

Kroppspostionering: Raklång position. Extremiteterna är korsade.

Gravgods/beklädnad: Tandpärlor från älg, kronhjort och vildsvin.

Positionering av gravgods/beklädnad: 30 tandpärlor hittades runt individens underarmar och under höfterna.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarkgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 90-91

Larsson, Lars. 1989. Late Mesolithic Settlements and Cemeteries at Skateholm, Southern Sweden i Bonsall, Clive (red.). *The Mesolithic Europe: Papers presented at the third international symposium* pp 373

Katalognummer: 81

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 54

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Endast fragment av bäckenbenet och extremiteterna kvar.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Troligen vuxen. Ålder är obestämd.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: -

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 91

Katalognummer: 82

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 55

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Endast extremiteter kvar.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Ung vuxen eller vuxen. Ålder är obestämd.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: Flintspån.

Positionering av gravgods/beklädnad: Flintspånet hittades vid nedre delen av kroppen.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: -

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 91

Strassburg, Jimmy. 2000. *Shamanic Shadows: One Hundred Generations of Undead Subversion in Southern Scandinavia 7000-4000 BC*. Stockholm university: Stockholm 205

Katalognummer: 83

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne

Grav ID: Grav 56

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ

Bevaringsgrad av skelettet: Endast fragment från tibia och obestämda ben.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Troligen vuxen. Ålder är obestämd.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 91

Katalognummer: 84

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 57

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Våldigt fragmenterat.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Mellan 16-20 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Ett flintspån.

Positionering av gravgods/beklädnad: Flintspånet hittades mellan lårbenen.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Rödockra hittades i en liten koncentration tillsammans med flintspånet.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 91

Larsson, Lars 1984b. Skateholmprojektet. På spåren efter gravsedsförändringar, ceremoniplatser och tama rävar. i *Limhamniana* 49-84 pp 53

Katalognummer: 85

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 58

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Ett ofullständigt skelett. Krossat och dåligt bevarat.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda i analysen innefattar delar av kraniet och underkäken. Bestämningen anses vara relativt säker.

Beräknad ålder: 60 år eller äldre.

Kroppspostionering: Hocker position (ihopkrupen)

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 91

Katalognummer: 86

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 59

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Endast delar av kraniet bevarat.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Mellan 16-20 år.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flarmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: -

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 91

Katalognummer: 87

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 60

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Endast kranium och några ben från extremiteter bevarade.

Osteologisk könsbestämning: Möjligen en kvinna. Ben använd i analysen innefattar endast delar av kraniet. Dock har deformering av kraniet lett till att många könsmarkörer inte går att avläsa. Bedömningen är väldigt osäker.

Beräknad ålder: Troligen vuxen. Ålder är obestämmd.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The*

Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 91

Katalognummer: 88

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 61

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Endast dåligt bevarat kranium.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Mellan 35-45 år.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: Stenyxa.

Positionering av gravgods/beklädnad: Yxan hittades vid vänstra underarmen.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies.* Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 91-92

Strassburg, Jimmy. 2000. *Shamanic Shadows: One Hundred Generations of Undead Subversion in Southern Scandinavia 7000-4000 BC.* Stockholm university: Stockholm pp 202

Katalognummer: 89

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 62

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Fragmenterat, endast delar av skelettet kvar.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda i analysen innefattar bäckenbenet, lårbenet och nyckelbenet. Bedömningen anses vara relativt säker.

Beräknad ålder: Över 60 år.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: Kraniet och delar av ett fullständigt rävskelett.

Positionering av gravgods/beklädnad: Rävskelettet hittades i anslutning till skenbenen på individen.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 92

Katalognummer: 90

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm I, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav 63

Tidsperiod: Ej daterad. Boplatsen som tros vara samtida är daterad till mellan 6290± 95 B.P. och 5930± 125 B.P.. Erteböllekultur.

Antal individer: Två individer. Individ A och B.

Bevaringsgrad av skelettet: Individ A är relativt dåligt bevarad. Individ B är också dåligt bevarad, kraniet är krossat.

Osteologisk könsbestämning: Båda individerna är män. Ben för analys av Individ A innefattar kraniet och bäckenbenet. Ben för analys av Individ B innefattar kraniet och delar av bäckenbenet. Bedömningen av båda individer anses vara säker..

Beräknad ålder: Båda individer är runt 35-45 år.

Kroppspostionering: Både individ A och B ligger på sin vänstra sida i hocker position (hopkrupna). Individ A har dock ansiktet vänt mot individ Bs ansikte.

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: Dessa två individer delar många likheter i skeletten och det är möjligt att de har ett släktskap.

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 92

Katalognummer: 91

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne, Sverige

Grav ID: Grav I

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Kongemosekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: -

Osteologisk könsbestämning: Okänt.

Beräknad ålder: 10 år.

Kroppspostionering: Raklång position med huvudet åt sidan och armarna utmed kroppen.

Gravgods/beklädnad: Fyra tvärpilar

Positionering av gravgods/beklädnad: Tvärpilarna hittades invid vänstra låret.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Området runt lårbenen var kraftigt färgade av rödockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen:

Övrig information:

Källor använda: Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält.*

Malmö pp 26

Katalognummer: 92

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav II

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt välbevarad.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda i analysen är okänt men enligt källan tyder alla observerbara könsmarkörer på ett manligt kön. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Mellan 25-30 år.

Kropppositionering: Sittande position. Vinklade extremiteter med vänster hand placerad på låret.

Gravgods/beklädnad: En stenyxa. Två tvärpilar. Ett bearbetat ben av okänt användningsområde.

Positionering av gravgods/beklädnad: Stenyxan hittades på höften, delvis instucken under vänster underarm. Tvärpilarna hittades vid höger fot. Det bearbetade benet hittades placerat tätt intill pannan.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: Höger hands position och fingerbensläget tyder på att individen hållit något i handen.

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 41

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 26-27

Katalognummer: 93

Värdering: 2

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav III

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt välbevarad.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda i analysen innefattar delar av kraniet, bäckenbenet och underkäken. Könsmarkörerna är inte entydiga. Bedömningen anses vara osäker.

Beräknad ålder: Mellan 25-30 år.

Kroppspostionering: Raklång position. Armarna utmed kroppen.

Gravgods/beklädnad: Fossil av sjöborre.

Positionering av gravgods/beklädnad: Hittades mellan individens lårben.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Området vid höften och runt huvudet var färgat av rödockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarkgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove. 1984. *Anthropological report on the mesolithic graves from Skateholm, Southern Sweden*. Lund pp 41-42

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 28

Larsson, Lars. 1983. Skateholmsprojektet. Jägare-fiskare-bönder. i *Limhamniana* 7-40 pp 26

Katalognummer: 94

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav IV

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Ett fullständigt med delvis krossat skelett. Relativt välbevarat.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda för analysen innefattar både kraniet och bäckenbenet. Könsbestämningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Mellan 35-45 år.

Kroppspostionering: Raklång position. Armarna utmed kroppen.

Gravgods/beklädnad: Ben harpun, trindyxa, två slipplattor, fyra knivblad, en bergartsyxa, en rund sten, en lång bennål och en kniv i ben.

Positionering av gravgods/beklädnad: Benharpunen och trindyxan hittades instoppad under individens vänstra överarm. Bakom individens huvud hittades en samling gravgods, där låg slipplattorna, bergartsyxan, knivbladen, den runda stenen och bennålen. Kniven i ben hittades i en mullvadsgång i närheten och tros tillhöra graven.

Föremål utöver gravgods/beklädnad:-

Rödockra i graven: Ett tjockt lager rödockra hittades i samband med gravgodsens bakom individens huvud. Det hittades också runt höften.

Gravtyp/gravkonstruktion: En nivå ovanför skelettet hittades ett band av mörk jord i en oblong-oval form som ungefärligen matchade konturerna av graven under. Detta är lämningarna av en träkonstruktion.

Fynd i fyllningen:-

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 92-93

Larsson, Lars. 1989. Late Mesolithic Settlements and Cemeteries at Skateholm, Southern Sweden i Bonsall, Clive (red.). *The Mesolithic Europe: Papers presented at the third international symposium* pp 373

Larsson, Lars. 1982. *Skateholmsprojektet: Nya gravar och ett nytt gravfält*. Malmö pp 30

Katalognummer: 95

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav V

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Ofullständigt skelett. Dåligt bevarat.

Osteologisk könsbestämning: Obestämt.

Beräknad ålder: Mellan 35-45 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: -

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 93

Katalognummer: 96

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav VI

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt välbevarad, men krossad.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda för analysen innefatta både kraniet och bäckenbenet. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Mellan 50-55 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Fossil från sjöborre.

Positionering av gravgods/beklädnad: Mellan individens lårben.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 93

Larsson, Lars. 1983. Skateholmsprojektet. Jägare-fiskare-bönder. i *Limhamniana 7-40* pp 26

Katalognummer: 97

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav VII

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Nästan fullständigt och relativt välbevarat, men krossat.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda i analysen är bäckenbenet. Bedömningen anses vara relativt säker.

Beräknad ålder: Mellan 50-60 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 93

Larsson, Lars. 1983. Skateholmsprojektet. Jägare-fiskare-bönder. i *Limhamniana* 7-40 pp 26

Katalognummer: 98

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav VIII

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Nästan fullständig, men relativt dåligt bevarad och krossad.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda i analysen innefattar bäckenbenet och delar av kraniet. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Mellan 30-35 år.

Kroppspostionering: Sittande position.

Gravgods/beklädnad: En hund. Över 100 tandpärlor från kronhjort.

Positionering av gravgods/beklädnad: Hunden hittades vid kvinnans smalben.

Tandpärlorna dekorerade bakkdelen av hennes höfter.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: Hunden verkar ha halshuggits innan gravsättningen.

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 93-94

Larsson, Lars. 1989. Late Mesolithic Settlements and Cemeteries at Skateholm, Southern Sweden i Bonsall, Clive (red.). *The Mesolithic Europe: Papers presented at the third international symposium* pp 373

Katalognummer: 99

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav IX

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Nästan fullständig och vissa delar är ovanligt välbevarade.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda för bedömningen är kraniet och bäckenbenet. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: Minst 50 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Fiskben och en benspets.

Positionering av gravgods/beklädnad: Fiskbenen hittades i koncentrerade området vid vänster axel, höger axel och mellan lårbenen. Benspetsen hittades på utsidan av höger lårben.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: En pilspets hittades i individens brösthåla. De kan ha varit vad som dödade henne.

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarkgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 94-95

Jonsson, Leif. 1986. Fish Bones in Late Mesolithic Human Graves at Skateholm, Scania, South Sweden. i Brinkhuizen, D. C. och Clason, A.T. (red.). *Fish and Archeology*, Bar Intern. Series 294 pp 68-69

Larsson, Lars. 1983. Skateholmsprojektet. Jägare-fiskare-bönder. i *Limhamniana 7-40* pp 28

Katalognummer: 100

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav X

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: Två individer. Individ A och B.

Bevaringsgrad av skelettet: Båda individerna är relativt välbevarade och näsan fullständiga. Båda kranium är krossade.

Osteologisk könsbestämning: Båda individerna är män. Ben använda för analys av Individ A innefattar kraniet och delar av bäckenbenet. Ben använda för analys av Individ B innefattar kraniet och bäckenbenet. Bedömningen av båda individer anses vara säker.

Beräknad ålder: Individ A blev 30-35 år. Individ B blev 25-30 år.

Kroppspostionering: Individ A ligger i raklång position medan individ B är sittandes. De är placerade i motsatta riktningar.

Gravgods/beklädnad: En hund. Ett flintblad, en vildsvinsbete, en knacksten, en tandpärla och en tvärpil. Tandpärlor från kronhjort, vildsvin och älg, ledben från djur, en smal ben artefakt.

Positionering av gravgods/beklädnad: Flintbladet och vildsvinsbeten hittades vid Individ As höft. Knackstenen på insidan av Individ As vänstra lår. Tandpärlan hittades vid Individ As vänstra fot. Tvärpilen hittades vid Individ As huvud. Hunden hittades vid individ Bs ben. Tandpärlorna har suttit på båda individerna, okänt exakt var på båda individer. Tandpärlorna och ledben från djur hittades vid Individ Bs huvud, på bröstet, höfterna, låren och fötterina. Benartefakten låg över Individ Bs kranium.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: De båda skeletten delar en del likheter som kan indikera att de har ett släktskap. Hunden hittades i fyllningen, på rygg med benen i högst läge.

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 95

Larsson, Lars. 1984a. The Skateholm Project i *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum : Papers of the Archaeological Institute, University of Lund*. Lund : Lunds universitetets historiska museum pp 31

Katalognummer: 101

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav XI

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ

Bevaringsgrad av skelettet: Fullständigt men delvis krossat.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda för analysen är okänt men enligt källan är alla könsindikerande detaljer på skelettet välbevarade och indikerar ett manligt kön.

Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: 18-22 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Fem kronhjärtshorn, två av dem fortfarande fästa i kraniala fragment. Flintspån.

Positionering av gravgods/beklädnad: Hornen placerades tvärs över individens smalben. Flintspånen hittades vid individens huvud.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarkgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: -

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 95

Larsson, Lars. 1989. Late Mesolithic Settlements and Cemeteries at Skateholm, Southern Sweden i Bonsall, Clive (red.). *The Mesolithic Europe: Papers presented at the third international symposium* pp 373

Larsson, Lars. 1984a. The Skateholm Project i *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum : Papers of the Archaeological Institute, University of Lund*. Lund : Lunds universitetets historiska museum pp 31

Katalognummer: 102

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav XII

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: Två individer. Individ A och B.

Bevaringsgrad av skelettet: Individ B är till stor del närvarande men dåligt bevarad. Individ A saknar extremiteter.

Osteologisk könsbestämning:-

Beräknad ålder: Båda individer är mellan 2-4 år, individ A är äldst.

Kroppspostionering: Båda låg i hocker position (ihopkrupna)

Gravgods/beklädnad: En benspets och två flintblad.

Positionering av gravgods/beklädnad: Benspetsen var placerad bredvid individ A.

Flintbladen kan kopplas till individ B men det är oklart hur de var placerade.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Båda individernas kranium var strödda med rödockra.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: -

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 96

Larsson, Lars. 1989. Late Mesolithic Settlements and Cemeteries at Skateholm, Southern Sweden i Bonsall, Clive (red.). *The Mesolithic Europe: Papers presented at the third international symposium* pp 373

Katalognummer: 103

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav XIII

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt välbevarad.

Osteologisk könsbestämning:-

Beräknad ålder: Runt 6 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: två flintavslag och en stor stenplatta.

Positionering av gravgods/beklädnad: Flintavslagen hittades framför individens huvud och stenplattan vid fötterna.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Rikligt av rödockra vid huvudet och över stenplattan.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: -

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 96

Katalognummer: 104

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav XIV

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Ej fullständigt.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda för analys innefattar kraniet och bäckenbenet. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: 50-60 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Saknas.

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: Rödockra saknas.

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 96

Larsson, Lars. 1984b. Skateholmsprojektet. På spåren efter gravsedsförändringar, ceremoniplatser och tama rävar. i *Limhamniana* 49-84 pp 61

Katalognummer: 105

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav XV

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Nästan fullständig. Delvis krossad.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda för analysen är okänt men enligt källan indikerar alla observerbara könsmarkörer ett manligt kön. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: 19-20 år.

Kroppspostionering: Sittande position med raka ben.

Gravgods/beklädnad: Tre horn från kronhjort, en rad genomborrade kronhjortständer, två flintblad, kärnyxa och tänder från vildsvin. Fiskben.

Positionering av gravgods/beklädnad: Två av hornen låg vid individens huvud och den sista vid hans fötter. Kronhjortständerna låg ovanpå kraniet. Flintbladen låg vid individens höft och yxan vid vänster sida om låret. Fiskben hittades i koncentrationer mellan lårbenen, på utsidan av höger lårben och vid fötterna.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: Kronhjärtständerna har säkerligen suttit på en huvudbonad.

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 96

Larsson, Lars. 1989. Late Mesolithic Settlements and Cemeteries at Skateholm, Southern Sweden i Bonsall, Clive (red.). *The Mesolithic Europe: Papers presented at the third international symposium* pp 373-374

Jonsson, Leif. 1986. Fish Bones in Late Mesolithic Human Graves at Skateholm, Scania, South Sweden. i Brinkhuizen, D. C. och Clason, A.T. (red.). *Fish and Archeology*, Bar Intern. Series 294 pp 70

Katalognummer: 106

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav XVI

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Fullständig, men väldigt dåligt bevarad och krossad.

Osteologisk könsbestämning: Kvinna. Ben använda i analysen innefattar kraniet.

Bedömningen anses vara relativt säker.

Beräknad ålder: 45-55 år.

Kroppspostionering: -

Gravgods/beklädnad: Flintspån.

Positionering av gravgods/beklädnad: Hittades vid individens huvud.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 96

Strassburg, Jimmy. 2000. *Shamanic Shadows: One Hundred Generations of Undead Subversion in Southern Scandinavia 7000-4000 BC*. Stockholm university: Stockholm 206

Katalognummer: 107

Värdering: 1

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav XVII

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Extremt välbevarad men skallen är deformerad.

Osteologisk könsbestämning: Man. Ben använda i analysen är okänt men enligt källan indikerar alla observerbara könsmarkörer ett manligt kön. Bedömningen anses vara säker.

Beräknad ålder: 30-35 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Ben från utter och tumlare. Flintspån.

Positionering av gravgods/beklädnad: Benet från utter låg vid höger armbåge och ben från tumlare låg vid vänster armbåge. Flintspånet hittades ovanför bäckenbenet.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The*

Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 96-97

Strassburg, Jimmy. 2000. *Shamanic Shadows: One Hundred Generations of Undead Subversion in Southern Scandinavia 7000-4000 BC.* Stockholm university: Stockholm pp 197, 205

Katalognummer: 108

Värdering: 3

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav XVIII

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Brända fragment.

Osteologisk könsbestämning: Troligen man. Ben använda för analysen innefattar delar av kraniet. Bedömningen anses relativt osäker.

Beräknad ålder: Minst 60 år, troligen mer.

Kroppspostionering:-

Gravgods/beklädnad: Kärnyxa

Positionering av gravgods/beklädnad: -

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Brandgrav? Mannens kvarlevor hittades som brända fragment utspridda över ett större område.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies.* Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 97

Katalognummer: 109

Värdering: 2

Geografisk plats: Skateholm II, Skåne

Grav ID: Grav XX

Tidsperiod: Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)

Antal individer: En individ.

Bevaringsgrad av skelettet: Relativt välbevarad, skallen är krossad.

Osteologisk könsbestämning: Troligen kvinna. Ben använda i analysen innefattar bäckenbenet, underkäken och delar av kraniet. Bedömningen anses vara osäker.

Beräknad ålder: 18-20 år.

Kroppspostionering: Raklång position.

Gravgods/beklädnad: Rader med genomborrade tandpärlor från uroxe.

Positionering av gravgods/beklädnad: En rad tandpärlor hittades runt individens höfter. De hittades också bakom individens huvud.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information: Tandpärlorna från uroxe indikerar långdistans handel då uroxen var utrotad i Skåne vid den här tiden.

Källor använda: Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 98

Larsson, Lars. 1989. Late Mesolithic Settlements and Cemeteries at Skateholm, Southern Sweden i Bonsall, Clive (red.). *The Mesolithic Europe: Papers presented at the third international symposium* pp 374

Katalognummer: 110

Värdering: 1**Geografisk plats:** Skateholm II, Skåne**Grav ID:** Grav XXII**Tidsperiod:** Ca 6910± 70 BP.. Ingen C14 datering har gjorts på gravar i Skateholm II Erteböllekultur. (Larsson 1989, 369)**Antal individer:** En individ.**Bevaringsgrad av skelettet:** Relativt välbevarad, skallen är påverkad av plogning och även deformerad.**Osteologisk könsbestämning:** Kvinna. Ben använda i analysen innefattar kraniet och bäckenbenet. Bedömningen anses vara säker.**Beräknad ålder:** 30-40 år.**Kroppspostionering:** Sittande position med böjda extremiteter.**Gravgods/beklädnad:** Två stora kronhjortshorn. 40 genomborrade tandpärlor från kronhjort, vildsvin och älg. Två käkar från utter. Ett stenföremål som tros vara en del av ett smycke.**Positionering av gravgods/beklädnad:** Kronhjortshornen hittades under kroppen. Tandpärlorna och utterkäkarna hittades vid höften och sten föremålet i anslutning till huvudet..**Föremål utöver gravgods/beklädnad:** -**Rödockra i graven:** -**Gravtyp/gravkonstruktion:** Flatmarksgrav.**Fynd i fyllningen:** -**Övrig information:****Källor använda:** Persson, Ove och Persson Evy. 1988. Anthropological Report Concerning the Interred Mesolithic Populations from Skateholm, Southern Sweden i Larsson, Lars. *The Skateholm project 1: Man and environment: interdisciplinary studies*. Almqvist och Wiksell international: Stockholm pp 98-99Larsson, Lars. 1984b. Skateholmsprojektet. På spåren efter gravsedsförändringar, ceremoniplatser och tama rävar. i *Limhamniana* 49-84 pp 72**Katalognummer: 111****Värdering: 3**

Geografisk plats: Ströby Egede, Själland

Grav ID: ?

Tidsperiod: Ingen C14 datering har gjorts på ben materialet eller i graven. Bosättningen som graven associeras till har daterats till 4700 f.v.t.. Ertebøllekultur.

Antal individer: Ått individer (massgrav). Individer A, B, C, D, E, F, G, H.

Bevaringsgrad av skelettet: Individ A är relativt välbevarad och nästan fullständig.

Individ B är inte fullständig.

Individ C är inte fullständig.

Individ D är välbevarad.

Individ E är relativt välbevarad.

Individ F hade få kvarlevor intakta.

Individ G har bara delar av kraniet identifierade.

Individ H hade få kvarlevor intakta.

Osteologisk könsbestämning: Individ A är kvinna. Bedömningen är säker.

Individ B är kvinna. Bedömningen är relativt säker

Individ C är kvinna. Bedömningen är något osäker.

Individ D är man. Bedömningen är säker.

Individ E är man. Bedömningen är något osäker.

Individ F kan inte könsbestämmas

Individ G kan inte könsbestämmas.

Individ H kan inte könsbestämmas.

Beräknad ålder: Individ As ålder beräknas till 35-45 år.

Individ Bs ålder beräknas till 7-8 år.

Individ Cs ålder beräknas till 14-17 år.

Individ Ds ålder beräknas till 20-25 år.

Individ Es ålder beräknas till 4-6 år.

Individ Fs ålder beräknas till 5-8 månader.

Individ G är troligen nyfödd.

Individ H är nyfödd.

Kroppspostionering: Individerna delas in i två grupper där A, B, C och F har huvudena mot söder medan D, E, G, H har huvudena mot norr.

Gravgods/beklädnad: Ett flintblad. 10 tandpärlor från kronhjort. En hårnål i ben och ytterligare 10 tandpärlor från kronhjort. 7 flintblad, ett yxa av kronhjortshorn och en benkniv.

Flintkniv i två delar. Tandpärla från vildsvin och en kronhjortsfot. Två flintknivar. Tandpärla från vildsvin och 7 tandpärlor från kronhjort.

Positionering av gravgods/beklädnad: Flintbladet associeras till Individ A, men positionen är oklar. Tandpärlorna från kronhjorts associeras till Individ B, men positionen är oklar.

Ytterligare 10 tandpärlor från kronhjort och hårnålen associeras till Individ C, men positionen är oklar.

De 7 flintbladen, kronhjortshorns yxan och benkniven associeras till Individ D, men positionen är oklar.

Flintkniven associerat till Individ E, men positionen är oklar.

Tandpärlan från vildsvin och kronhjortsfoten associeras till Individ F, men positionen är oklar.

De två flintknivarna associeras till Individ G, men positionen är oklar.

Tandpärlan från vildsvin och de 7 kronhjortständerna associeras till Individ H, men positionen är oklar.

Föremål utöver gravgods/beklädnad: -

Rödockra i graven: -

Gravtyp/gravkonstruktion: Flatmarksgrav.

Fynd i fyllningen: -

Övrig information:

Källor använda: Gron, Kurt J.; Meiklejohn, Christopher; Buck Pedersen, Kristoffer; Stewart, Nicolas A.; Alexandersen, Verner; Sørensen, Lasse och Montgomery, Janet. 2022. Sex and Gender in the Mesolithic: Adults and Children from the Strøby Egede Burial, Køge Bugt, Denmark i *Proceedings of the Prehistoric Society*. Cambridge. DOI:[10.1017/ppr.2022.7](https://doi.org/10.1017/ppr.2022.7)
pp 1-23
